Ազգ
Azg
armenian daily

Յունիս 22
Երեքշաբթի
1993

ՈՒՍԱՆԱՒՈՐ ԱԶԱՏԱՄԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Գ տարի. թիւ 116 (367)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 ՇPIRI SU

Միջին Արեւելք

Էդ. Ջերեջյանը ԱՄՆ դեսպան Իսրայելում

Միջին Արեւելքի եւ Հարավային Ասիայի երկրների գծով Մ. Նահանգների պետքարտուղարի տեղակալ, կարիերային դիվանագետ Էդվարդ Ջերեջյանը նշանակվեց Իսրայելում Մ. Նահանգների դեսպան: Պետքարտուղար Ուորըն Քրիստոֆըրի մեկնաբանությամբ, այս նշանակումը արտահայտություններից մեկն է Նախագահ Քլինթոնի այն նոր մոտեցման, որը նա արտահայտել էր՝ անցյալ շաբաթ, արաբա-իսրայելական խաղաղության խոսակցությունների 10-րդ փուլի նախօրյակին, թե Մ. Նահանգները ցանկանում է այդ խոսակցություններում այսուհետեւ հանդես գալ ոչ միայն որպես միջնորդ, այլեւ որպես «ակտիվ մասնակից» եւ «արդար երաշխավոր»: Հիշեցնենք, որ հայազգի դիվանագետը, որ նախապես դիվանագիտական կարեւոր պաշտոններ է վարել Մոսկվայում, Բեյրութում եւ այլ երկրներում, իսկ Դամասկոսում եղել է Մ. Նահանգների դեսպան, 1980-ական թթ. վերջերին գլխավոր կերտիչն է եղել Սիրիա-Մ. Նահանգներ հարաբերությունների մերձեցման: Ավելորդ չի լինի նաեւ հիշեցնել, թե մինչեւ ներկա նշանակումը Իսրայելում Մ. Նահանգների դեսպաններն ընդհանրապես եղել են ծագումով հրեա ամերիկացիներ: ■

Երեւան

Հանդիպում ամերիկյան դեսպանի հետ

Հայաստանում Մ. Նահանգների դեսպան Հերի Գիլմորը երեկ հետմիջօրեին դեսպանատանը ընդունեց Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցությունը ներկայացնող պատվիրակությանը, վերջինիս խնդրանքով: Շուրջ մեկուկես ժամ տեւած զրույցի ընթացքում շոշափվեցին բազմաթիվ հարցեր, մասնավորապես Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցի խաղաղ կարգավորմանը նպատակաուղղված ԵԱՀԽ-ի վերջին նախաձեռնության, ինչպես նաեւ անդամ երկրներից Մ. Նահանգների դիրքորոշման, նախաձեռնության իրականացման ճանապարհին առկա ռիսկերի եւ հնարավոր երաշխիքների շուրջ:

Պրն. դեսպանը ներկայացրեց իր երկրի պատկերացումները ու տեսակետները արծարծված հարցերի շուրջ, շեշտելով, որ թեեւ դիվանագիտական-քաղաքական այդ նախաձեռնությունը ենթադրում է լուրջ պատասխանատվություններ եւ ոչ մի երկիր չի կարող, ինչպես 19-րդ դարում էր լինում, հանդես գալ որպես երաշխավոր տերություն, սակայն ընդգրկված ուղին ճիշտ է, քանի որ դրանով սկիզբ է առնում խաղաղության գործընթացը, որն իր հերթին խոստանում է հաջողության պարագայում իրական բարգավաճման առաջնորդել Հայաստանն ու շրջանի մյուս երկրները:

ՀՌԱԿ-ի պատվիրակությունը ներկայացրեց կուսակցության դիրքորոշումներն ու տարած աշխատանքը Հայաստանում ռամկավարական-ժողովրդավարական գաղափարների արմատավորման ու զարգացման ուղղությամբ, մարդու իրավունքների պաշտպանության, բազմակուսակցականության, իրավական պետություն ստեղծելու, խորհրդարանի աշխատանքների [illegible] բարձրացման, հիմնական օրենքի սահմանադրության ընդունման ուղղությամբ, միաժամանակ շեշտելով Հայաստանում իրական ազատ շուկայական հարաբերությունների զարգացման ուղղությամբ կուսակցության վճռական, համաձայնութ, սկզբունքային կեցվածքը:

ՀՌԱԿ-ի ներկայացուցիչների համար հաճելի էր հաստատել, թե Հայաստանում Մ. Նահանգների առաջին դեսպանը դիվանագիտական իր ներկա առաքելության համոզմամբ նվիրված անձնավորություն է:

ՀՌԱԿ-ի պատվիրակությունը մաս էին կազմում Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանը, վարչության անդամ Հակոբ Ավետիքյանը: ■

Երեկ Հայաստանում ԱՄՆ-ի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Հերի Գիլմորը հանդիպեց ՀՀ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Նա Հայաստանի նախագահին հանձնեց ԱՄՆ նախագահ Բիլ Քլինթոնի նամակը: Հանդիպմանը ներկա էր նաեւ ՀՀ արտգործնախարարի առաջին տեղակալ Ժիրայր Լիպարիտյանը:

Բաքու

ԱԴՐԲԵՋԱՆԸ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՇՐՋՄԱՆ ՇԵՄԻՆ

Անկարայի վրա ճնշում Սուրաթ Հուսեյնովի դեմ ռազմական գործողություններ ձեռնարկելու համար

Ադրբեջանի միլլի մեջլիսը երեկվա իր արտահերթ նիստում կոչ հղեց կամավոր Նախիջեւան հեռացած հանրապետության նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյին Բաքու վերադառնալ եւ շարունակել նախագահի պարտականությունները: Էլչիբեյը, որպես զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար եւ երկրի ղեկավար, պետք է գտնվի Բաքվում, հայտարարեց Գեյ նախագահ Հեյդար Ալիեւը: Միաժամանակ պատգամավորները հանձնարարեցին ուժային նախարարություններին աղահովել նախագահի անվտանգ վերադարձը մայրաքաղաք: Միլլի մեջլիսը դիմեց նաեւ ապստամբների ղեկավար գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովին: Նշելով հայրենիքին արտաքին ագրեսորից պաշտպանելու գործում գնդապետի արժանիքները, պատգամավորները նրան կոչ արեցին հետ քաշել իր ուժերը Բաքվից, վերջ տալ հակաօրինական գործողություններին եւ լուծել երկրում ստեղծված ճգնաժամը բանակցությունների սեղանի շուրջ:

Խորհրդարանի մամուլի ծառայությունում հերքեցին զանգվածային լրատվության մի շարք միջոցների հաղորդագրությունները, թե Սուրաթ Հուսեյնովի ստորաբաժանումները մտել են Բաքու: Ադրյուրի տվյալներով, ապստամբների զոկատները առաջվա պես գտնվում են Բաքվից 20 կմ հեռավորության վրա, Շիխովո բնակավայրի շրջանում: Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատի լրատվական կենտրոնի տվյալներով, այդ ստորաբաժանումների մեջ են մտնում 10 միավոր զրահատեխնիկա, 3 «Գրադ» կայանք, 10 թնդանոթ մեկենա:

Մյուս կողմից, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, վկայակոչելով թուրքական Տասոլա գործակալությունը հայտնեց, թե Աբուլֆազ Էլչիբեյը դիմել է աշխարհի պետություններին, խնդրելով օգնել Ադրբեջանին, որը գտնվում է զինվորական հեղաշրջման շեմին: «Ազգ»

«Նա, ով կկարողանա դադարեցնել Ղարաբաղի հակամարտությունը, երկրի օրինական ղեկավարը կլինի»

Լոնդոնի «Ֆայնենշլ թայմզը» հունիսի 21-ին գրել է. «Ադրբեջանի ներքաղաքական ճգնաժամը կարող է ձախողել Լեռնային Ղարաբաղի իրադրությունը կարգավորելու ԵԱՀԽ վերջին փորձերը: Հարցը նաեւ այն է, թե դա որքանով կազդի Բաքվում Արեւմտյան ընկերությունների հետ կնքված առնվազն 8 նավթային համաձայնագրերի կատարման վրա»:

«Դեյլի թելեգրաֆը» տեղեկացնում է Էլչիբեյի հեռանալու կապակցությամբ Թուրքիայի պաշտոնական անձանց «խոր մտահոգության» մասին, որին նրանք համարում էին «անմնահուսալի դաշնակիցը նախկին Խորհրդային Միության մահմեդական հանրապետություններում»: Թերթի տեղեկությունների համաձայն, վերջին օրերին Անկարայի վրա ուժեղ ճնշում է գործադրվում, որի նպատակն է նրան ստիպել ռազմական գործողություններ ձեռնարկել Սուրաթ Հուսեյնովի դեմ: Թուրք պաշտոնական անձինք հաստատեցին փորձում են նրանց գտնել իրավիճակից. նրանց համար չափազանց կարեւոր է ոչ միայն «վարկը չկորցնելը», այլեւ ամեն գնով քաղաքացիական պատերազմ թույլ չտալը նավթով հարուստ այդ հանրապետությունում»:

«Գարդիանի» տեղեկությունների համաձայն, խռովարարների 300 մարդուց բաղկացած մի ստորաբաժանում ներկայումս գտնվում է Բաքվից 18 կմ հեռավորության վրա:

Ֆրանսիական TF-1 հեռուստաընկերությունը խռովարարների դիրքերից հաղորդել է. «Հուսեյնովի զինվորները բարձր տրամադրության մեջ են, քանի որ Լեռնային Ղարաբաղում կռվելու փոխարեն իրենց զորանոցի են ուղարկել մայրաքաղաք, իսկ հրամանատարը որոշել է դառնալ Ադրբեջանի վարչապետ: Կառավարական զորքերի սակավաթիվ զինվորները հրաժարվում են մարտնչել խռովարարների դեմ եւ նախընտրում են մասնակից դառնալ այդ տոնին: Հուսեյնովի կողմնակից մարտիկներից մեկն ասաց, թե դեպի Բաքու իրենց արշավանքի նպատակն է հասնել իշխանությունից ժողովրդական հեռացմանը: «Երկիրը փլուզվում է, տնտեսությունը չի գործում, մենք պարզապես ուզում ենք կարգուկանոն հաստատել», ասաց նա: Հիմա քաղաքական բանակցությունները կարող են սկսվել զենքի սպառնալիքով: Այն գործիչը, որը կկարողանա դադարեցնել Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտությունը, կճանաչվի երկրի օրինական ղեկավար, ասաց նա:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Կազիմիրովը կողմ Մինսկի հանդիպումը հետաձգելուն

«Ադրբեջանի քաղաքական անկայունությունը խանգարում է Ղարաբաղի հակամարտության խաղաղ [illegible] ԵԱՀԽ ծրագրի կատարմանը», ՌԴ-ի թղ[illegible] [illegible]ում Ռուսաստանի միջնորդական առաքե[illegible] [illegible] Լեռն[illegible] [illegible] Կազիմիրովը: Նրա կարծիքով, մինչեւ Բաքվում քա[illegible] [illegible] կայունացումն անիմաստ է նշանակել ԼՂՀ [illegible] [illegible] ժամկետներ: Այս կապակցությամբ [illegible] ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի հերթական հունիսի երրորդ տասնօրյակում [illegible] խորհրդատվական հանդիպումը հետաձգվել է մինչեւ ամսվա վերջը, հայտնեց նա: Սնարֆ

Ճակատ

Ադրբեջանական օդուժը ռմբակոծում է Մարտունին

Երեկ վաղ առավոտյան ժամը 5.30 ադրբեջանական բանակի երկու ռազմական ինքնաթիռներ կասետային ռումբեր են նետել Մարտունու շրջանի Գիշի եւ Մուշկապատ գյուղերի մերձակայքում: Քաղաքացիական տուժածներ չեն եղել: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ, վկայակոչելով ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբից ստացված տեղեկությունները: Միաժամանակ ադրբեջանական կազմավորումները ուժգին հրետակոծության են ենթարկել Մարտակերտի շրջանի սահմանամերձ գյուղերն ու հայկական պաշտպանական դիրքերը: Տուժածների մասին տեղեկությունները ճշտվում են: Այլ տեղեկությունների համաձայն, Մարտունու շրջանի գյուղերի ռմբակոծմանը մասնակցել է ոչ թե երկու, այլ չորս ինքնաթիռ:

Իրենց հերթին ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդում են, թե հունիսի 20-ին եւ 21-ին հայկական ուժերը շարունակել են լայնածավալ գրոհը Աղդամի եւ Մարտակերտի ուղղություններով: Ըստ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության, ներկայումս ծանր մարտեր են ընթանում Աղդամի շրջանի Բոյահմեդլի եւ Ղըլհաջիլի գյուղերի մերձակայքում, որոնք գրավելով հայկական ուժերը կարող են իրենց հսկողության տակ վերցնել Մարտակերտ-Աղդամ ճանապարհը:

Ակնհայտ է, որ ադրբեջանական քարոզչական մեքենայի տարածած այս տեղեկությունները նպատակ ունեն իշխանությունների շուրջ համախմբել սեփական ժողովրդին՝ միաժամանակ արդարացնելով իրադրությունը Ղարաբաղում, որն ամենից առաջ պատասխանատու է խաղաղ կարգավորման ծրագրի իրականացման մեջ: Հասկանալի մտահոգիչ են վերջին օրերին հաճախակի դարձած օդային հարձակումները, որոնց, ըստ որոշ աղբյուրների, արդեն մասնակցում են ոչ միայն ռուս եւ ուկրաինացի, այլեւ պակիստանցի օդաչուներ: «Ազգ»

Դուշանբե

Լուծարվել են Տաջիկստանի ընդդիմադիր կուսակցությունները

Հունիսի 21-ին Տաջիկստանի Գերագույն դատարանի դատական կոլեգիան որոշում է ընդունել լուծարել Տաջիկստանի դեմոկրատական կուսակցությունը, «Լալի Բադախշան» միությունը, «Ռաստոխեզ» շարժումը եւ Իսլամական վերածննդի կուսակցությունը: Նրանք մեղադրվում են հասարակական կազմակերպությունների մասին օրենքի 21-րդ հոդվածի խախտման մեջ, որի համաձայն կուսակցություններին ու շարժումներին արգելվում են ձեռնարկել այնպիսի գործողություններ, որոնք ուղղված են սահմանադրական կարգի տապալմանը, զինված ջոկատների ստեղծմանը, ռասայական, ազգային, կրոնական թշնամանքի հրահրմանը: Արդարադատության նախարարությանը հանձնարարված է առգրավել ավելի վաղ այդ հասարակական կազմակերպություններին տված գրանցման վկայականները: Դրա հետ մեկտեղ կոլեգիան պարզաբանել է, որ թվարկված կուսակցությունների եւ շարժումների անդամ Տաջիկստանի քաղաքացիները չեն կորցնում իրենց սահմանադրական իրավունքները: ԻՖ

Եվրոպա

Իսլամները մերժեցին միջազգային նոր նախաձեռնությունը

Բոսնիայի կառավարության նախագահ Ալիա Իզեթբեգովիչը երեկ ներկայացավ Կոպենհագենում տեղի ունեցող եվրոպական համայնքի երկրների արտգործնախարարների ժողովին եւ պաշտոնապես արտահայտվեց բոսնիացի իսլամների մեծ անհանգստությունը ծեւավորվող նոր նախաձեռնության նկատմամբ: Ինչպես հայտնել էինք, Վենս-Օուեն ծրագրի «փախճանումից» հետո ծնունդ առած այդ նախաձեռնությամբ նախատեսվում է Բոսնիան բաժանել սերբ, խորվաթ եւ իսլամ առանձին հատվածների: Այն արժանացել էր սերբերի եւ խորվաթների հավանությանը:

Ճապոնիայում պատրաստվում է կոալիցիա

Իշխանության գլուխ գտնվող Ռամկավար ազատական կուսակցության կառավարության ուրբաթ օրը խորհրդարանում կրած ծանր պարտությունից հետո, որի պատճառներից մեկն էր նույն կուսակցության 39 պատգամավորների միանալը ընդդիմությանը, պատրաստություններ են տեսնվում երկրում կոալիցիոն կառավարություն կազմելու ուղղությամբ: Նույն կուսակցության անդամ 35 պատգամավորներ, ֆինանսների նախկին նախարար Հաթայի գլխավորությամբ, պատրաստվում են ստեղծել նոր կուսակցություն եւ առաջիկա ամսին տեղի ունենալիք ընտրություններում հանդես գալ առանձին ցուցակով: Նրանք դժգոհ են կառավարող շրջանակներում առկա կոռուպցիոն գայթակղություններից: Միաժամանակ կառավարության անվստահության քվե ստանալուց հետո ճապոնական իենը ամերիկյան դոլլարի նկատմամբ արժեզրկվեց 2 տոկոսով, իսկ ներդրումների ծավալը նահանջեց 5 տոկոսով:

2 ռումբ Մադրիդում

Երեկ կեսօրին Իսպանիայի մայրաքաղաքի ամենաբանուկ փողոցներից մեկում իրարից 1 ժամ տարբերությամբ պայթեց 2 ռումբ, պատճառ դառնալով 6 հոգու մահվան եւ 25 ուրիշների վիրավորվելու: Առաջին ռումբը, որ առավել թիրախ զոհեր էր խլել, ուղղված էր զինվորականներ տեղափոխող մի ավտոբուսի դեմ, որն ամբողջովին այրվեց: Թեեւ պայթյուններից հետո գործողության պատասխանատվությունը ոչ ոք չստանձնեց, սակայն վարչապետ Ֆելիպե Գոնսալեսն այն վերագրեց բասկ անջատողական ԷՏԱ կազմակերպությանը, որն անցյալ ամիս նմանօրինակ մի այլ գործողություն էր կազմակերպել:

2 ռումբ վնասազերծվեց Կահիրեում

Եգիպտական ոստիկանությունը վնասազերծեց 2 ռումբ, որոնցից մեկը Կահիրեի մարդաշատ արվարձաններից մեկում, որտեղ ուրբաթ օրը պայթել էր մի ուրիշ ռումբ, սպանելով 7 եւ վիրավորելով 18 հոգու: Իշխանությունները մեղադրեցին իսլամ ծայրահեղականներին: ■

digitised by A.R.A.R.@

ՂԱՐԱԲԱՂՈՒՄ ԾԱՆՐ ՄԱՐՏԵՐ ԵՎ ՀԱԿԱՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հուսեյնովն օգնության է շտապում Աղդամին

Պատերազմ

Շաբաթ եւ կիրակի օրերին իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում շարունակում էր մնալ ծայրաստիճան լարված: Երբ հունիսի 19-ին ԼՂՀ արեւելյան եւ հյուսիսարեւելյան ճակատներում ընթանում էին հիմնականում դիրքային մարտեր, ապա հարավում ադրբեջանական կազմավորումները Ֆիզուլու շրջանի ռազմական հենակետերից լայնածավալ գրոհ են ձեռնարկել Հադրութի շրջանի Էդիլլու գյուղի ուղղությամբ, փորձելով ճեղքել հայկական ուժերի պաշտպանական շղթան: Կատաղի մարտերից հետո ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումներին հաջողվել է լիովին խափանել թշնամու գրոհը եւ ոչնչացնել մի քանի տասնյակ զինվոր: Հայկական կողմից կան վիրավորներ: Այս մասին Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը:

Հաջորդ օրը՝ հունիսի 20-ին ծանր մարտեր էին ընթանում Մարտակերտի եւ Աղդամի շրջանների սահմանագծում, որտեղ ադրբեջանական կազմավորումները փորձել են լայնածավալ գրոհներ ձեռնարկել: Հայկական ուժերին հաջողվել է կասեցնել թշնամու հարձակումները: Այս առթիվ ադրբեջանական աղբյուրները հաղորդել են, թե իբր հայկական ուժերը հարձակում են ձեռնարկել Աղդամի շրջանի ուղղությամբ եւ գրավել 5 գյուղ, այդ թվում մարտավարական մեծ նշանակություն ունեցող Փափրավենդը, որը գտնվում է Աղդամ-Մարտակերտ ավտոճանապարհի վրա: Սակայն ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, հայկական ուժերը չեն մտել Աղդամի շրջանի տարածք եւ ներկայումս վերահսկում են միայն անմիջապես ԼՂՀ սահմանին կպած Փափրավենդ գյուղի մերձակա բարձունքները՝ միաժամանակ վերահսկողության տակ պահելով Աղդամ-Մարտակերտ ճանապարհը:

Ի դեպ, ադրբեջանական աղբյուրները հայտնել են նաեւ, թե իբր Մարտակերտի շրջանում ադրբեջանական կազմավորումներին հաջողվել է գրավել 9 գյուղ: Այս տեղեկությունները, որոնք ստացվել են ԻՏԱՌ-ի միջոցով, վկայում են, որ ադրբեջանական քարոզչական մեքենան հակասական տեղեկություններ է հաղորդում ռազմաճակատից՝ ակնհայտորեն նպատակ ունենալով թյուրիմացության մեջ գցել մերթ սեփական ժողովրդին, մերթ «դրսի աշխարհին»: Ըստ նույն աղբյուրների, գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովը իր ենթակայության տակ գտնվող կազմավորումներից մի քանիսն ուղարկել է «անկման եզրին կանգնած» Աղդամին օգնության, որի՝ շնորհիվ ադրբեջանական ուժերին հաջողվել է ոչ միայն կասեցնել հայերի գրոհը, այլեւ անցնել հակահարձակման Բոյահմեդլի գյուղի ուղղությամբ (գյուղը գտնվում է Փափրավենդից հարավ, Աղդամ-Մարտակերտ ճանապարհի վրա): Այդ տեղեկությունների համաձայն, մարտերի ընթացքում խփվել է հայկական մեկ տանկ եւ մեկ հետեւակի մարտական մեքենա, զոհվել է հայկական ուժերի մոտ 50 զինվոր: Նույն ԻՏԱՌ-ը, հենվելով Ղարաբաղի Նորությունների գործակալության տվյալների վրա հաղորդում է, թե շաբաթ եւ կիրակի օրերին ադրբեջանական կազմավորումները շարունակում էին անընդմեջ հարձակումներն Ասկերանի եւ Մարտակերտի ուղղություններով՝ ուղեկցելով դրանք ուժգին հրետակոծություններով: Ըստ այդ աղբյուրների, հատկապես ուժգին հրետակոծության է ենթարկվել Ասկերանի շրջկենտրոնը, որի հետեւանքով կան բազմաթիվ զոհեր եւ վիրավորներ, ինչպես նաեւ մեծ ավերածություններ: ԼՂՀ պաշտպանության բանակի կազմավորումներին հաջողվել է լիովին կասեցնել թշնամու բոլոր գրոհները:

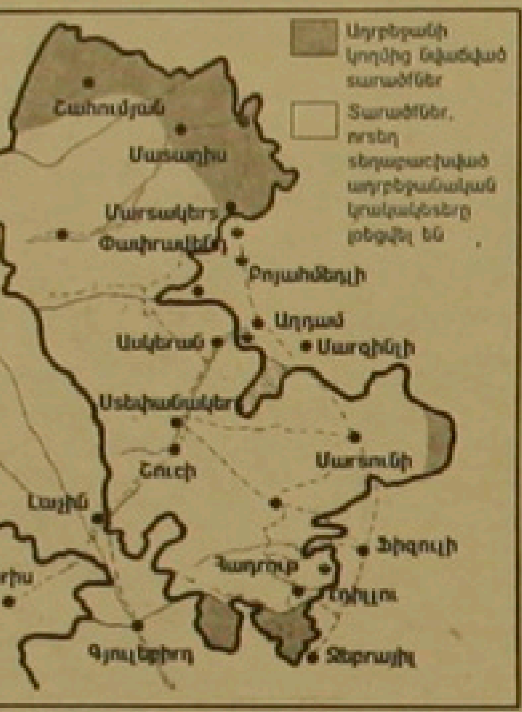

ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, ադրբեջանական բանակի մարտական տեխնիկայի եւ կենդանի ուժի մեծ կուտակումներ են նկատվում Թարթառ գետի երկայնքով: Բացի այդ, այստեղ Ադրբեջանի Զանգելանի եւ Կուբաթլիի շրջաններից բերվում են նորանոր կազմավորումներ, ինչը ենթադրել է տալիս, թե չի բացառվում, որ առաջիկայում մարտական գործողությունների ծանրության կենտրոնը կտեղափոխվի Մարտակերտի շրջանի հյուսիս-արեւելք: Ղարաբաղի ռազմական դիտորդների կարծիքով, ներկայումս ադրբեջանական բանակն ամրապնդվում է Մասաղիս գյուղի դիրքերում, որի մերձակայքում է գտնվում Սարսանգի ջրամբարի ջրաբաշխիչ կայանը:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններին, ապա այստեղ շաբաթ եւ կիրակի օրերին ռազմական լուրջ միջադեպեր չեն արձանագրվել: Միայն կիրակի երեկոյան Նախիջեւանի տարածքից կարճատեւ գնդակոծության են ենթարկվել Երասխավանի պաշտպանական դիրքերը: Այս մասին հաղորդել են Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունից: Հայկական ուժերը պատասխան կրակ են բացել: Մեր կողմից տուժածներ չկան:

Այն հանգամանքը, որ գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովը շտապում էր օգնություն ուղարկել Աղդամի ճակատ, ակնհայտորեն նպատակ ունենալով իր բաժինն ունենալ հնարավոր ռազմական հաջողություններում եւ դրանով իսկ ավելացնել իր հեղինակությունն ու դիրքերը, վկայում է, որ առաջվա պես Ադրբեջանը ոչ միայն մտադիր չէ հրաժարվել Ղարաբաղի խնդիրը զենքի ուժով լուծելու մտադրություններից, այլեւ շտապում է ռազմական լուրջ հաջողությունների հասնել հենց այս փուլում, դրանով իսկ ապահովելով նոր իշխանությունների դիրքերը: Այլ կերպ ասած, նոր իշխանություններն իրենց խաղաղասիրական հայտարարություններով փորձում են վստահություն ներշնչել միջազգային հանրությանը, միաժամանակ ջանալով ագրեսիվ գործողություններով սեփական ժողովրդին համոզել, թե խաղաղության հասնելու ամենակարճ ճանապարհը Ղարաբաղը զենքի ուժով գրավելն է: Եւ եթե նպատակին ծառայող ադրբեջանական երկակի լրատվությունը կոչված է պարզապես հող նախապատրաստել հետագա գործողությունների համար, ապա նոր իշխանությունների երկակի քաղաքականության բոլոր վտանգները վերջին հաշվով իր վրա է կրելու Ղարաբաղը, որի սահմանների ամրությունից է կախված այս եւ հետագա բոլոր խաղաղարար առաքելությունների արժեքը:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Բաքու

ԱՄՆ-ը Էլչիբեյին համարում է Ադրբեջանի նախագահ

ԱՄՆ պետդեպարտամենտը հայտարարեց, որ Վաշինգտոնում առաջվա պես Ադրբեջանի օրինական նախագահ են համարում Աբուլֆազ Էլչիբեյին: Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայության հաղորդման համաձայն, այդ մասին ասվում է Բաքվում շաբաթ օրը պետդեպարտամենտի տարածած հայտարարության մեջ: Այնտեղ նշվում է, որ Ա. Էլչիբեյը «հրաժարական չի տվել եւ իր լիազորությունները Ադրբեջանի կառավարությունից որեւէ մեկին չի հանձնել»: ԱՄՆ-ում պաշտպանում են Ադրբեջանի ժողովրդավարական պետության կառուցումը, որը ենթադրում է «մարդու իրավունքների հարգում եւ օրենքի գերակայություն», ասվում է հայտարարության մեջ: Ընդգծելով, որ Էլչիբեյը մնում է Ադրբեջանի ժողովրդավարական ձեւով ընտրված նախագահ, ԱՄՆ պետդեպարտամենտը այդ երկրի բոլոր ղեկավարներին կոչ է արել «համատեղ աշխատել խնդիրները ժողովրդավարական ձեւով լուծելու համար»:

ԻՖ

Երեւանը մեղավոր է համաձայնությունների ձախողման մեջ

Ուժեղացնելով ռազմական միջամտությունը Ադրբեջանի ներքին գործերին, Հայաստանի պաշտոնական շրջանները «մոռացել են ստորագրված փաստաթղթերը, մասնավորապես նորագված «անհետաձգելի միջոցառումների գրաֆիկը», շեշտը դնելով Ղարաբաղում իրենց զինված ուժերի զորացման վրա», ասվում է Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայության շաբաթ օրը Բաքվում տարածած հայտարարության մեջ: Ինչպես նշվում է հայտարարության մեջ, Երեւանի վերջին գործողությունները հանդիսանում են «միջազգային իրավունքի, ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի եռակողմ խաղաղ նախաձեռնության կոպտագույն խախտում»: Ադրբեջանը ԵԱՀԽ Մինսկի խմբին եւ դրա նախագահ Մարիո Ռաֆաելլիին կոչ է արել առավել վճռական դիրք բռնել «Հայաստանի ագրեսիվ գործողությունների նկատմամբ, որը ոչ միայն մտադրությամբ? ձախողում է խաղաղ նախաձեռնությունները, այլեւ հարվածի տակ է դնում ԵԱՀԽ-ի եւ դրա անդամների վարկը»:

ԻՖ

Ղարաբաղի կողմին Պակիստանի ռազմական օդաչուներ են մասնակցում

Իսրայելական «Դավար» թերթի թղթակից Բացիս Ռատինան, որը ս. թ. ապրիլին եղել է Բաքվում, «Դավար» թերթի 21. 05. 93 համարում հրատարակած իր հոդվածում խոսում է հայ-ադրբեջանական հակամարտության մեջ պակիստանյան ռազմական օդաչուների մասնակցության մասին: «Այդ առավոտ ես սովորականից վաղ իջա հյուրանոցի ռեստորան, որտեղ ինձ անակնկալ էր սպասում. պակիստանյան 14 ռազմական օդաչու՝ համազգեստներով, փոխադրամիջոցի էին սպասում՝ Բաքվի օդանավակայան մեկնելու համար...»:

ՆՏ

Նախիջեւանին անհրաժեշտ է 4 մլրդ. ռուբլի

Այս մասին PF գործակալության թղթակցին հայտնեց Նախիջեւանի Ինքնավար Հանրապետության խորհրդարանի փոխխոսնակ, Պեստլանի կոմիտեի նախագահ Էլդար Իբրահիմովը: Համաձայն նրա խոսքերի, Նախկինում ֆինանսների նախարարությունն այդ նպատակով հատկացնում էր մոտ 2,5 մլրդ. ռուբլի: Սակայն մի քանի խորհրդակցություններից հետո վերոհիշյալ գերատեսչության ներկայացուցիչները ծեսեցին այս գումարը եւ մոտ ժամանակներս Նախիջեւանը պետք է ստանա անհրաժեշտ միջոցները:

ՆՏ

Երեւան

«Հելսինկի ուոչը» զարմացած

Երեւան, 21 հունիս, Սնարք: Երեւանում էր գտնվում «Հելսինկի ուոչ» միջազգային իրավապաշտպան կազմակերպության պատվիրակությունը: Նյու Յորքի սոցիալական հետազոտությունների ինստիտուտի նախագահ պրոֆեսոր Ջոնաթան Ֆ. Ֆենտոնը, որը գլխավորում է «Հելսինկի ուոչի» Եվրոպայի եւ ԱՊՀ-ի բաժանմունքը, Սնարքի թղթակցին հայտարարեց. «Մենք զարմացած ենք այն հանգամանքից, որ շրջափակված եւ աղքատ Հայաստանը մնում է կայուն ժողովրդավարական երկիր, ի տարբերություն իր առավել բարեկեցիկ հարեւանների, որոնք թաղվել են քաղաքացիական պատերազմների եւ ազգամիջյան հակամարտությունների մեջ»: ■

Հունիսի 20-ին Մոսկվայում տեղի է ունեցել Մոսկվայի հայկական համագումարի հիմնադիր ժողովը: Կազմակերպության նախագահ է դարձել «Գոհար» կոնցեռնի նախագահ, հայտնի մեկենաս Սերժ Ձիլավյանը, որը հայկական համագումարի ստեղծման նախաձեռնողն էր: Ընտրվել է նաեւ 75 հոգուց բաղկացած համագումարի խորհուրդ: Հայկական նոր կազմակերպության նպատակն է համախմբել երկու ինքնուրույն կազմակերպություններ. Մոսկվայի երկու հայկական համայնքները, որոնց ղեկավարները՝ Մոսխորհրդի պատգամավոր Ռուբեն Մելիքյանը եւ Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի թղթակից անդամ Սամվել Գրիգորյանը ակնհայտորեն միմյանց նկատմամբ համակրանք չեն տածում:

Սնարք

Հարց

Հացի խնդիրը սրվում է

Վերջին օրերին Վրաստանում կտրուկ սրվել է հացի իրավիճակը: Թեեւ հունիսի 14-ին Փոթիի նավահանգիստ էր հասցվել ամերիկյան 278000 տոննա հացահատիկ, սակայն, ինչպես հաղորդել է Սնարք գործակալությունը, վկայակոչելով Վրաստանի Գխ նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի գլխավոր խորհրդական Զազա Սիորիձեի խոսքերը, վիճակը դեռեւս շարունակում է սրված մնալ: Սիորիձեն հայտնել է, որ ԱՄՆ-ից ստացված հացահատիկը կբավականացնի մի քանի օր, այնպես որ դա հարցի լուծում չէ: «Օգնությունն կստանանք խոստացված հաջորդ խմբաքանակը», ասել է խորհրդականը:

Քանի որ Վրաստանին մատակարարվող գազի ճնշման հետ պակասում է նաեւ Հայաստան մտնող գազի քանակը, իսկ երկաթուղով Հայաստանին հասցեագրված փաթեթանյութը շատ հաճախ դառնում է ոչ նրանը, կամ ոչ միայն նրանը, չի բացառվում, որ «հացային» դրությունը Վրաստանում կտրուկ ազդի նաեւ մեր հանրապետության հացահատիկի ու ալյուրի պաշարների վրա, որոնք հիմնականում լրացվում են երկաթուղային ճանապարհով: Եթե Վրաստանում հացի վիճակի բարելավում չնկատվի, հնարավոր է, որ կրկնվի այն դրությունը, երբ Հայաստան եկող վագոնները (մեծ մասամբ փաթեթի) պիկետի էին ենթարկվում կամ «կիսվում» Վրաստանի տարածքում: Իսկ հացն ավելի գրգռիչ միջոց կարող է հանդիսանալ նման գործողությունների համար:

Համենայն դեպս, արդեն մի քանի օր է Երեւանի խանութներում կարելի է գարեհացի հանդիպել, եւ բացառված չէ, որ դա Վրաստանում «հացավիճակի» սրման անմիջական հետեւանքն է: Այսինքն դարձյալ, գուցեեւ ոչ կառավարական մակարդակով, կարող է գործարկվել երկաթուղային գործոնը, որին, բնականաբար, հետեւելու է բանակցությունների փուլը:

Եթե միայն բանակցություններն են երկաթուղու եւ մյուս միջհանրապետական խնդիրների շուրջ հանգեցնում որոշակի արդյունքների (թեեւ երբեմն դրանք միանվագ օգտագործման համար են պետք գալիս), ապա վերջերս հացի ապարանքում առանց որեւէ բանակցությունների գները Հայաստանում եւ Վրաստանում հայտնվել են հավասար աստիճանի վրա: Միայն մի տարբերությամբ: Վրաստանում դա կատարվել է պետական մակարդակով: Նույնն տարածն գործակալությունը հաղորդել է, որ Էդուարդ Շեւարդնաձեն ի պատասխան Վրաստանի խորհրդարանի անդամ, վրացական «Հայրենիք, Լեզու, Վերածնունդ» կազմակերպության նախագահ Թեմուր Սդինարաձեի նամակի (վերջինս կոչ էր անում չեղյալ համարել հացի գների բարձրացման որոշումը՝ որպես աղքատացող հասարակության հիմնական սննդամթերք) ասել էր, որ «հացի գների բարձրացումը ստիպողական քայլ է: 1կգ հացի սկզբնական գինը 250 ռ. է: Հին գինը պահպանելն անհնական էր»:

Իսկ Հայաստանում հացի գինը եւս բարձրացել է, բայց ոչ պետական մակարդակով: Օրեր առաջ ՀՀ պարենի եւ մթերումների փոխնախարարը մեզ հավաստիացրել էր, որ համբնդհանուր մոտակա մի քանի ամսում հացի գնի բարձրացում չի լինի, թեեւ տարեվերջին եւս մի անգամ կանդրադառնան դրան: Այս հավաստիացումը գոնե այսօրվա դրությամբ դեռեւս պահպանվում է՝ պետությունը չի բանկացրել հացը, թեեւ այն շատ բանով կախված է փաթեթի գներից, իսկ Երեւանում 1 լ բենզինի գինն արդեն անցել է 1000 ռուբլուց: Մինչդեռ ոչ պետական «կանալներով» վաճառվող հացի գինը Երեւանում արդեն 200-250 ռուբլու է հասել: Եվ եթե պետականորեն խանութներում վաճառվող հացը զարու այլուրից է ու իր գորշ տեսքով հակասական զգացմունքներ ու կարծիքներ է առաջացնում գնորդների մեջ, ապա խանութներից դուրս եւ մասնավոր «հացթուխների» վաճառած հացը դեռեւս սպիտակ է:

Գ. Ն.

Հայաստան

ԱՄՆ դեսպանատան աշխատակիցները այցելեցին Զանգեզուրի գոտի

Ինչպես հայտնեց ՀՀ պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից, հունիսի 17-ին եւ 18-ին Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանի առաջին տեղակալ Թոմաս Փրայսը եւ դեսպանատան քաղաքական բաժնի երկրորդ քարտուղար Պատրիկ Բուենը եղան ՀՀ Սիսիանի, Գորիսի եւ Կապանի շրջաններում: Նրանց ուղեկցում էին ՀՀ Գլխավոր սահմանապահ կոմիսար Գրիգոր Գիրգորյանը եւ նրա տեղակալ Գեղամ Հարությունյանը: ԱՄՆ դեսպանատան աշխատակիցները հանդիպումներ ունեցան ՀՀ հարավային 3 շրջանների գործադիր իշխանությունների ներկայացուցիչների հետ:

Զրուցակցությունների հիմնական նպատակը ՀՀ սոցիալ-տնտեսական, գիտական եւ մշակութային զարգացման հեռանկարների հետ ծանոթությունը, հանրապետության տնտեսական պաշտպանական դեղ... ում արդյունաբերության, գյուղատնտեսության ճյուղերի, ինչպես նաեւ այլ ռեսուրսների օգտագործման ուղղությամբ նախատեսված ծրագրերի ուսումնասիրությունն էր:

Հանդիպումների ժամանակ խոսվել է Կապանի շրջանում միջազգային տուրիզմի զարգացման հնարավորությունների մասին: Հյուրերը այցելեցին Տաթեւի վանքը եւ Նորավանքը:

ՆՏ

digitised by A.R.A.R.@

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄ ԹՂԹԻ ՎՐԱ

«Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է՝ Հանրապետության շրջանների և հանրապետական ենթակայության քաղաքների բյուջեների միջոցների հաշվին հատուցել փախստականների թաղման հետևյալ ծախսերը. ա) դագաղի ձեռքբերում, բ) գերեզմանի փորում, գ) տրանսպորտով փոխադրում, դ) հանգուցյալի մահվան փաստաթղթերի ձևակերպում»: Այս քաղվածքը վերցված է ՀՀ կառավարության 1993 թ. մարտի 31-ի որոշումից, ըստ որի պետությունն իր վրա է վերցնում փախստականների թաղման ծախսերը մասնակի փոխհատուցելու պարտականությունը:

«Ազգը» արդեն անդրադարձել է փախստականների թաղման ծախսերին («Մեռնելն էլ մի բան չէ» հոդվածով): Այդ անդրադարձը վերաբերում էր գոյություն ունեցող պետական գներին և իրականում փախստականների կողմից թաղման վրա կատարվող ծախսերին, և ըստ այդմ էլ թաղման ծախսերի պետական գները մնում էին գերազանցապես թղթի վրա: Թվում էր, թե կառավարությունը որոշումն ընդունելով թաղման ծախսերի մասնակի հատուցման մասին, փախստականներին գոնե ինչ-որ չափով կազատի առասպելական գների ծանրությունից: Սակայն պարզվում է, որ կառավարական որոշումն ընդունվելուց ավելի քան երկու ամիս հետո էլ դեռևս մնում է թղթի վրա, որովհետև...

Կառավարության որոշման 3-րդ կետով հանձնարարվում է ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը մեկշաբաթյա ժամկետում մշակել և Երևանի քաղխորհրդի գործկոմի ու ՀՀ կառավարությանն առընթեր «Հայբնակկոմունսեն» հանրապետական միավորման հետ համաձայնեցված հաստատել փախստականների թաղման ծախսերի հատուցման պայմանները և կարգը:

Հանձնարարականներ են տրված նաև «Հայանտառդին», նյութական ռեսուրսների նախարարությանը: Այսինքն, որոշման իրագործման հետ կապված յուրաքանչյուր օղակ ունի իր աշխատանքի բաժինը: Ուրեմն ինչն է խանգարում որոշման կատարմանը: Բնական է, որ նման որոշում ընդունելուց առաջ կառավարությունում պետք է խորհրդակցած լինեին դրա հետ առնչվող բոլոր օղակների հետ, ըստ որի էլ պետք է ընդունվեր և իրագործվեր վարչապետի ստորագրած որոշումը:

Հայաստանի կառավարությանն առընթեր բնակարանային կոմունալ տնտեսության («Հայբնակկոմունսեն») հանրապետական միավորման կոմունալ ձեռնարկությունների և բարեկարգման վարչությունում մեզ հայտնեցին, որ որոշում ընդունելուց առաջ թաղման ծախսերի մասնակի փոխհատուցման վերաբերյալ ուղղակի ընդհանուր խոսակցություն է եղել կառավարությունում, և իրենք համաձայնություն են տվել նման առաջարկին: Իսկ որոշման մասին առանձին խոսակցություն չի եղել: Վարչության պետ Մանուկ Զաքարյանը նշեց, որ թեև որոշման իրագործման հետ որոշակի ոչինչ չկա դեռ, այնուամենայնիվ իրենք անհրաժեշտ միջոցառումների համար դիմել են նյութական ռեսուրսների նախարարությանը: Սակայն հարցն այն է, որ այն քաղաքներում, որտեղից պետք է ձեռք բերվեն նյութական ռեսուրսները, իրենցից 40 տոկոս կանխիկ գումար են ուզում, որն իրենք չունեն: Իսկ ֆինանսների նախարարությունից առայժմ գումար չի ստացվել, որովհետև որոշման իրագործման կարգը դեռևս չի հաստատվել, քանի որ իրենք առաջարկություններ ունեն դրա վերաբերյալ: Այսինքն, ստացվում է, որ համաձայնություն կա որոշման բովանդակության հետ ընդհանրապես վերցված, սակայն դրա մեխանիզմների շուրջ գոյություն ունեն տարաձայնություններ:

Երևանի քաղխորհրդի գործկոմի սպասարկման ոլորտի վարչության պետ Ռուբեն Մինասյանը ևս համաձայն էր որոշման ընդհանուր գաղափարին, սակայն նույնպես առաջարկություններ և դիտողություններ ուներ որոշման իրագործման հետ կապված, ելնելով իրենց հնարավորություններից:

Քանի որ կառավարական որոշման մեջ հանձնարարական էր տրված նաև «Հայանտառդին», մենք զանգահարեցինք տեղեկանալու, թե ինչ է կատարվում այստեղ որոշման կատարման ուղղությամբ: Տնօրեն Ղազարյանը չգիտես ինչից և ումից դժգոհ պատասխանեց, թե իրենց վրա դրված է փայտի հայթայթումը, և իրենք դա անում են: Այդ նա անբավական տոնով նետեց, թե «ինձ բացի անտառից ու ծառերից ոչ մի բան չի հետաքրքրում»: Երբ հարցրինք, թե որոշումն ընդունելուց առաջ նա մասնակցե՞լ է քննարկմանը, պրն. Հովհաննես Ղազարյանը չգիտես ինչու հանկարծ բռնկվեց ու ափերից դուրս գալով շռայլորեն սկսեց «զունազարդել» «Ազգ» թերթին, միաժամանակ «կլյուզգնի» համարելով մեր հարցը (թեև «Ազգը» երբեք էլ հարկ չէր համարել ուշադրության կենտրոնում պահել նրան):

Քանի որ բելի ծայրը տանում էր ֆինանսների նախարարություն, որը պետք է մշակեր ամբողջ կարգը, մենք դիմեցինք նախարարության համապատասխան վարչություն: Սպասարկման ոլորտի ֆինանսավորման վարչության պետ Ֆելիքս Խանգելդյանը պատասխանեց, որ որոշման կատարման կարգն իրենց կողմից մշակված է, բայց որովհետև «Հայբնակկոմունսեն» հանրապետական միավորումը և Երևանի քաղխորհրդի գործկոմը տարաձայնություններ ունեն մշակված կարգի վերաբերյալ, այդ պատճառով դեռևս ձգձգվում է փախստականների թաղման ծախսերի մասնակի հատուցման կարգի հաստատումը, ըստ այդմ էլ որոշման իրագործումը:

Ավելի քան երկու ամիս առաջ ընդունվել է կառավարական որոշումը, բայց այն դեռևս չի կատարվում դրա իրագործման շուրջ տարաձայնությունների պատճառով: Իսկ մի՞թե հնարավոր չէր այնպես անել, որ այդ վիճակը չստեղծվեր: Գուցե ավելի լա՞վ կլիներ նախ բոլոր մասնակից օղակների հետ քննել որոշման կատարման հետ կապված նրանց հնարավորությունները ու միջոցները, հաշվի առնել, օգտագործել նրանց առաջարկները ու դիտողությունները, նոր միայն որոշում ընդունել, և ոչ թե միայն որոշումն ընդունելուց հետո սկսել առաջարկությունները նկատի ունենալ ու քննարկել: Այլապես ստացվում է, որ կառավարությունը ժողովրդի աչքը մտնելու համար է ընդունել որոշումը: Եվ դրա հետևանքով դժվարին կացության մեջ են հայտնվել դրա անմիջական կատարման համար պատասխանատու մարմինները: Այսինքն, իր իսկ ընդունած որոշման չկատարման պատճառով միաժամանակ կառավարությունը ժողովրդի աչքից ընկնելու վտանգի առաջ է հայտնվում, ևս մի անգամ...

ԳԱԳԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

«Գեղարվեստը» դարձյալ հրապարակի վրա

Հայաստանի այսօրվա բազմաղետ մամուլի մեջ «Գեղարվեստ» թերթի հիմնական գործը մշակույթն է, իր բազմազան դրսևորումներով ու հոգսերով:

Պարբերականը կարևորում է ոչ միայն նյութի բովանդակությունը, այլև հրապարակման լեզուն, տպագրական մաքրությունը:

Սակայն վերջին ամիսներին, շատ պարբերականների նման, նյութական դժվարությունների պատճառով, թերթը լույս չէր տեսնում, ինչը զրկում էր ընթերցողին ավելի մոտիկից հետևելու մշակութային անցուդարձին: Եվ ահա անցյալ շաբաթ լույս տեսավ հունիսյան համարը, ուր տեղ են գտել Արամ Խաչատրյանի անտիպ նամակները, Էդգար Պոյի «Կահավորանքի փիլիսոփայությունը» էսսեն, Վլադիմիր Նաբոկովի «Մայրը» բանաստեղծությունը:

Թատերագիր Անահիտ Աղասարյանը հարցազրույցի միջոցով բացել է դերասանուհի Աննա Էլբակյանի ներաշխարհը: Բաբկեն Ներսիսյանի կյանքի և արվեստի մասին հուշերով հանդես է եկել դերասանի այրին՝ Ժենյա Ներսիսյանը: Սոս Սարգսյանի թատրոնի նոր ներկայացումն է մեկնաբանում «Նեատրղի հրաստև աստղը» հոդվածը: Թերթում ներկայացված է հայկական ավանգարդի ներկայացուցիչ Արթուր Օշականցին, Յոզեֆ Մասեի «Մուսա լեռան 40 օրը» օպերան:

Թերթը հարուստ է նաև այլ նյութերով: ■

Հայաստանում արձանագրված է 10 դավանանք

Ինչպես հայտնեց ՀՀ կառավարությանն առընթեր կրոնական գործերի պետական խորհրդի փոխնախագահ Ղազար Սուլջյանը, Հայաստանում առայժմ պաշտոնապես գրանցված է 10 դավանանք. հայ առաքելական, հայ կաթոլիկ, ռուս ուղղափառ, հեթանոսական, հուդայական, եզդիական, յոթերորդ օրվա ադվենտիստների, խարիզմատների, հիսունականների, կրիշնայական: Կանոնադրության գրանցման համար արդեն դիմում են տվել ավետարանական քրիստոնյա բապտիստները, եհովայականները և բահայի համայնքը: Ներկայումս Հայաստանում գործում են մոտ 65-70 առաքելական եկեղեցի և վանք: Հայ կաթոլիկ եկեղեցու համայնքներ են գործում Գյումրիում, Ախուրյանի, Տաշիրի և Ստեփանավանի շրջաններում: Ռուս ուղղափառ եկեղեցիներ կան Երևանում, Դիմիտրովում, Հանքավանում և Ստեփանավանի շրջանում: ՆՏ

Սայաթնովյան հանդիսություն

Կիրակի օրը դարձյալ բազմամարդ էր Անկախության հրապարակը: Այս անգամ, սակայն, մարդիկ այստեղ էին եկել ոչ թե այս կամ այն կուսակցության քաղաքական գծին համաձայնություն տալու կամ աջակցելու, այլ սիրո մեծ երգիչ Սայաթ-Նովայի ծննդյան 280-ամյակին նվիրված հանդիսությանը ներկա լինելու մղումով:

Օպերային թատրոնի շենքի վերնամասում միջնադարն ու նոր ժամանակներն իրար կապակցող մեծ տաղերգուի ռուխկյանական մեծադիր դիմանկարն է, իսկ ներքևում իրար հետևից ելույթ են ունենում գեղարվեստական խմբերն ու անհատ կատարողները, իրենց խոսքն ասում հայրենի մտավորականներն ու արվեստագետները: Հնչում էին սայաթնովյան հայտնի տաղերն ու երգերը՝ նվագարաններով տրամադրելով ներկա գտնվողներին: Մյուս մեծերի նման Սայաթ-Նովան էլ այդ օրն իր տրտմոտ ու սիրառատ պոեզիայով միավորեց բոլորին՝ համակելով նրանց Բարու ու Գեղեցիկի զգացումներով: Լ. Լ.

Երևան

Տրանսպորտի հարցը «դիսպետչերական ժողովում»

Այսօրվա դրությամբ Երևանում ոչ թե շատ կանոնավոր աշխատող տրանսպորտը մետրոպոլիտենն է: Սակայն վերջերս հոսանքի հաճախականության անկանոնության պատճառով մետրոպոլիտենի աշխատանքը ևս շեղվում է կանոնավոր ընթացքից: Երևանի քաղխորհրդի գործկոմում երեկ կայացած դիսպետչերական խորհրդակցությունում նշվեց, որ մետրոպոլիտենի նորմալ աշխատանքի համար անհրաժեշտ հաճախականությունն այսօր չի պահպանվում: Այդ մասին նամակով տեղյակ է պահվել կառավարությանը և վարչապետին, խնդրելով կարգավորել վիճակը: Հակառակ դեպքում մետրոպոլիտենը հնարավոր է նաև դադարեցնի աշխատանքը:

Խորհրդակցությունում նշվեց, որ որոշ աշխուժացում է նկատվում ավտոբուսների հավաքակայանների աշխատանքի մեջ, ինչը նպաստում է հասարակական տրանսպորտի վիճակի համեմատաբար բարելավմանը: Տրանսպորտի վարչությանը հանձնարարվեց հսկողություն սահմանել Ավան-Նորքի զանգվածներ տրոլեյբուսային գիծը սնող ենթակայանների վրա, նշվեց նաև, որ տրոլեյբուսների նորմալ աշխատանքի վրա ազդում է նաև կոնտակտային ցանցի գծերի վիճակը: «Ազգ»

Շաբաթ օրը՝ հունիսի 19-ին, Երևանում նորից կտրուկ բարձրացել է բենզինի գինը: Երբ շաբաթվա առաջին օրերին մեկ լիտր բենզինն արժեր 600-650 ռուբլի, ապա այդ օրը մեկ լիտրի համար արդեն պահանջում էին 950-1000 ռուբլի: ՆՏ

Էներգետիկա

Ճգնաժամը շուտ չի հաղթահարվի

Էներգետիկ ճգնաժամը կաթվածահար է արել մեր հանրապետության ժողովրդական տնտեսությունը: Չեն բավարարում էլեկտրական և ջերմային էներգիաները: Եթե այս բոլորին ավելացնենք նաև օրեցօր գլխապտույտ արագությամբ աճող վառելիքի և էներգետիկ սարքավորումների գները, ապա վիճակն ավելի պարզ կդառնա: Հետևաբար, առաջնահերթ խնդիր պետք է համարվի խելացի, գիտականորեն հիմնավորված էներգախնայման քաղաքականության իրականացումը: Այս հարցի հետ կապված առաջարկում եմ հետևյալը:

Մեր հանրապետությունում էներգամատակարարման հիմնական աղբյուրներն են Հրազդանի ՊՇԷԿ-ը, Երևանի և Վանաձորի ՋԷԿ-երը, որոնք շարք են մտել վաթսունական թվականների կեսերին: Երևանի և Վանաձորի ՋԷԿ-երի հիմնական էներգետիկ սարքավորումները ֆիզիկապես և բարոյապես մաշված են, աշխատում են անարդյունավետ: Նույն վիճակում է նաև Հրազդանի ՊՇԷԿ-ի ոչ բլոկային մասում գտնվող մոտ 300 մեգավատ դրվածքային հզորությունը, իսկ բլոկային մասում տեղադրված յուրա 200 մեգավատ էլեկտրական հզորություն ունեցող բլոկները մինչև 2000 թվականը կսպառեն իրենց ներքին հնարավորությունները: Օրինակ, Երևանի ՋԷԿ-ում մեկ կիլովատ ժամ էլեկտրական էներգիա արտադրելու համար անհրաժեշտ է այրել մոտ 420 գրամ վառելիք, իսկ բնականոն վիճակում գտնվող կոնդենսացիոն էներգաբլոկների համար այս ցուցանիշը հավասար է մոտ 330 գրամի: Ինչպես տեսնում եք, տարբերությունը զգալի է: Գլխավոր պատճառը սարքավորումների հին լինելն է: Հետևաբար, ունենք և վառելիքի, և էներգետիկ հզորությունների պակաս: Պետք է նախագծել և կառուցել նոր էներգաբլոկներ, բայց դրա համար անհրաժեշտ են հսկայական կապիտալ ներդրումներ և ժամանակ, որը մենք չունենք: Միայն Հրազդանի ՊՇԷԿ-ի 5-րդ էներգաբլոկի (որն ունենալու է 300 մեգավատ էլեկտրական հզորություն) կառուցման համար անհրաժեշտ է մոտ 60 միլիոն դոլլար: Ուստի, վառելիքի անկայունության դեպքում առայժմ ստիպված պետք է շահագործենք գոյություն ունեցող էներգաբլոկները: Ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ, որ այսպիսի ծանր պայմաններում աշխատող էներգետիկ սարքավորումների շարքից դուրս գալու կամ հանկարծակի վթարի հավանականությունը մեծանում է: Այսօր ոչ մի երաշխիք չկա, որ ձմռանը, երբ էներգահամակարգի վրա ավելի մեծ «բեռ» է ընկնում, բարոյապես և ֆիզիկապես մաշված էներգետիկ սարքավորումները կաշխատեն անվթար: Չնայած այն հանգամանքին, որ ունենք շահագործող անձնակազմ բավականին բարձր որակավորմամբ և մեծ հմտությամբ, սակայն հին սարքավորումների հետ աշխատելը մեծ բարդությունների հետ է կապված: Հարց է առաջանում. ի՞նչ անել:

Անհրաժեշտ է, առանց հապաղելու, մանրակրկիտ ձևով գիտականորեն վերլուծել և կատարել ինժեներական հաշվարկներ վթարների պատճառների ուսումնասիրման համար: Դրա համար հարկավոր կլինի կարճ ժամկետում ձեռք բերել անհրաժեշտ արդիական չափիչ ստուգիչ սարքավորումներ և տեղադրել Հրազդանի ՊՇԷԿ-ում, Երևանի և Վանաձորի ՋԷԿ-երում: Արդյունքը կլինի այն, որ կարող ենք շահագործման ընթացքում կանխատեսել հնարավոր վթարի տեղը և ծավալները, կանխել: Ճիշտ է, այս դեպքում ստիպված պետք է ծախսեր անել չափիչ ստուգիչ սարքերի ձեռքբերման համար, սակայն վերջին հաշվով կկարողանանք ժամանակին վնասազերծել վթարների մեծ մասը և խնայել վառելիքաէներգետիկ պաշարները, որը բերում ենք դրսից, հաղթահարելով բազում դժվարություններ: Չպետք է մոռանանք, որ ճգնաժամի հաղթահարումը շուտ չի լինի, հետևաբար այս հարցում հապաղելու իրավունք չունենք:

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՊԻԿՅԱՆ
էներգետիկայի հայկական գիտահետազոտական ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող

Հայտարարություն

ՀՀ մամուլի տարածման գործակալությունը տեղեկացնում է բոլոր խմբագրություններին, որ 1993 թ. հունիսի 23-ից մինչև 28-ը անհրաժեշտ է ներկայանալ գործակալություն մայիս ամսվա ընթացքում լույս ընծայված և չվաճառված թերթերի օրինակները ետ վերցնելու համար:

Նշված ժամկետում չներկայանալու դեպքում թերթերի չվաճառված օրինակները կակտավորվեն և կոչնչացվեն:

Հայաստանի Հանրապետության մամուլի տարածման գործակալություն

Հայտարարություն

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովը մասնագիտական խորհուրդների ղեկավարներին և բոլոր շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին հրավիրում է խորհրդակցության, որի ընթացքում կքննարկվեն գիտնականների որակավորման համակարգի գործունեության խնդիրները, կկատարվի մասնագիտական խորհուրդների հաստատում:

Խորհրդակցությունը տեղի կունենա հունիսի 24-ին, ժ. 13:00-ին Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի (նախկին Պոլիտեխնիկական ինստիտուտ) 17-րդ մասնաշենքի դահլիճում:

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդիր բարձրագույն մարմինը երեկ վա իր նիստում «Հափշտակման գործերով գույքերի չափերի տարբերակման մասին» նոր որոշում ընդունեց: Այսուհետեւ հափշտակումը «մանր» է համարվելու, երբ այն չի գերազանցում Հայաստանում սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափը: «Չափի» կամ «հասարակ»՝ «մանր»-ից ավելի, սակայն նվազագույն աշխատավարձի հիսնապատիկը չգերազանցող արժեքները: «Խոշոր»՝ հիսնապատիկը գերազանցողից մինչև հարյուրհիսնապատիկը:

«Առանձնապես խոշոր», երբ «թռցրածը» գերազանցում է նվազագույն աշխատավարձի հարյուրհիսնապատիկը: Այս վերջին դեպքում գործող քրեական օրենսգրքով պատիժը ամենախիստն է. այն 12-15 տարի բանտարկություն է սահմանում:

«Ազգ»

digitised by A.R.A.R.@

Ադրբեջան

Էլչիբեյը դեռեւս նախագահ

Հունիսի 19-ին Ադրբեջանի Գերագույն խորհրդի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հանդիպեց Բաքվում Թուրքիայի դեսպան Ալթան Կարամանօղլուի հետ: Զրույցի ժամանակ Հ. Ալիեւը հաղորդեց, որ շարունակում է քաղաքական խորհրդակցությունները տարբեր քաղաքական եւ հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարների, հանրապետության ղեկավարության եւ միլլի մեջլիսի ղեկավարության ներկայացուցիչների, ինչպես նաեւ ապստամբների ղեկավար գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովի հետ: Խորհրդակցությունների նպատակն է հաղթահարել հանրապետությունում ստեղծված ներքին քաղաքական ճգնաժամը: Ալիեւի խոսքերով, նա մշտական կապի մեջ է նախագահ Աբուլֆազ Էլչիբեյի հետ: Հանդիպումից հետո տեղի ունեցած բրիֆինգում խորհրդարանի նախագահը հայտարարեց, որ մտադիր է օգտագործել միայն խաղաղ քաղաքական միջոցները հանրապետության իրավիճակը կայունացնելու համար: Նա նշեց նաեւ, որ Նախիջեւանում գտնվող Աբուլֆազ Էլչիբեյը մնում է Ադրբեջանի նախագահ: Նույն օրը երեկոյան տեղի ունեցավ Աբուլֆազ Էլչիբեյի մամուլի ասուլիսը, որի ժամանակ նա Սուրաթ Հուսեյնովի գործողությունները բնութագրեց որպես «ապստամբություն»: Նա նշեց նաեւ, որ առաջվա պես երկրի նախագահն է եւ շարունակում է ղեկավարել Նախիջեւանից, պահպանելով մշտական կապ Ադրբեջանի պետական մարմինների հետ: «Ես կմնամ այստեղ, մինչեւ Սուրաթ Հուսեյնովը հետ չքաշի իր ուժերը Բաքվից եւ չդադարեցնի ապստամբությունը», հայտարարեց Ա. Էլչիբեյը:

Իր հերթին, հունիսի 20-ին կայացած մամուլի ասուլիսում Ադրբեջանի ընդդիմադիր ազգային անկախություն կուսակցության նախագահ Էթիբար Մամեդովը հայտարարեց, որ եթե Ա. Էլչիբեյը չվերադառնա Բաքու, ապա նա կպնդի, որ միլլի մեջլիսը համապատասխան որոշում ընդունի այդ հարցի շուրջ:

Մինչդեռ գնդապետ Սուրաթ Հուսեյնովի շրջապատին մոտ աղբյուրների տվյալներով, նա պահանջում է ստեղծել լայն լիազորություններով օժտված պետական խորհուրդ եւ ցանկություն հայտնում գլխավորել այն: Այլ տվյալներով, Ս. Հուսեյնովը հավակնում է վարչապետի պաշտոնին: Սակայն Գերագույն խորհրդի նախագահ Հեյդար Ալիեւին մոտ աղբյուրները չհաստատեցին այդ հաղորդագրությունը: Ավելի վաղ լուրեր էին ստացվել, որ վարչապետի պաշտոնի ամենահավանական թեկնածուն ընդդիմադիր ազգային անկախություն կուսակցության ղեկավար Էթիբար Մամեդովն է: Իր հերթին Հեյդար Ալիեւը հունիսի 20-ին կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ հաստատեց բարձր պաշտոններից մեկը զբաղեցնելու Սուրաթ Հուսեյնովի մտադրությունը: Հ. Ալիեւը հերքեց այն պնդումները, թե անձամբ է ղեկավարում կոալիցիոն կառավարության կազմավորման բանակցությունների ընթացքը: Դա նախագահի իրավասությունն է, եւ ուստի Ա. Էլչիբեյը պետք է վերադառնա Բաքու, նշեց Հ. Ալիեւը: Պատասխանելով այն հարցին, թե կփոխվի՞ արդյոք Ադրբեջանի արտաքին քաղաքականությունը վարչապետի եւ խորհրդարանի խոսնակի հրաժարականներից հետո, Ալիեւը նշեց, որ փոփոխություններ չեն լինի: Բաքուն մտադիր է զարգացնել իրավահավասար, փոխշահավետ հարաբերությունները աշխարհի բոլոր պետությունների հետ ներքին գործերի մեջ չմիջամտելու հիման վրա:

Ինչ վերաբերում է Սուրաթ Հուսեյնովի զինված կազմավորումներին, ապա Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության տվյալներով, հունիսի 20-ի դրությամբ նրանք գտնվում են Բաքվից 80 կմ հեռավորության վրա, Զանգի բնակավայրի շրջանում: Միեւնույն ժամանակ, ինչպես հաղորդեց Տուրան [illegible] գործակալությունը, հունիսի 20-ի երեկոյան ապստամբները գտնվում էին 20 կմ հեռավորության վրա: Իրազեկ աղբյուրների հաղորդագրության համաձայն, օրերս Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը որոշում է ընդունել, որ չի միջամտի ապստամբների եւ իշխանությունների միջեւ տեղի ունեցող հակամարտությանը: Նույն աղբյուրի տվյալների համաձայն, ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարարությունները նույնպես դեմ են ռազմական միջոցների կիրառմանը:

«Ազգ»

Հարցազրույց

— Ինչ է ընդհանրապես նշանակում ներքին քաղաքականություն: Խոսքը, իհարկե, ոչ թե դասագրքային հասկացության մասին է:

— Ըստ իս, ներքին քաղաքականություն վարելը նշանակում է ձեւավորել կամ վերափոխել սոցիալական, տնտեսական ու քաղաքական այն ինստիտուտները, որոնք թույլ կտան իրականացնել իշխանությունների մշակած հասարակության վերափոխման ծրագիրը:

— Իսկ գոյություն ունի՞ այդպիսի մշակված ծրագիր:

— Գոյություն ունեն ստրատեգիական ծրագրային խնդիրներ: Բայց դժվարությունն այն է, որ արտաքին քաղաքական իրավիճակը ծայրաստիճան անկայուն է եւ Հայաստանից անկախ եւ արագորեն փոփոխվող գործընթացները ստիպում են հիմնական ջանքերն ուղղել օպերատիվ խնդիրների լուծմանը:

— Ամեն դեպքում, ինձ թվում է, չի կարելի զբաղվել միայն մարտավարությամբ, չպատկերացնելով, թե որն է նպատակը:

— Նպատակը նույնն է՝ զարգացած ժողովրդավարական Հայաստան, քաղաքացիական հիմունքներով գործող հասարակարգ, ազատ շուկայական տնտեսություն: Բայց մի բան է նպատակը, ուրիշ՝ այսօրվա օբյեկտիվ իրողությունը: Ընդհանրապես քաղաքականությանը խորթ են ռոմանտիկ պատկերացումները: Ամեն ինչ շատ ավելի բարդ է ու խճճված:

— Ես հասկանում եմ: Քաղաքականությունը հնարավորությունների գիտություն է: Ոչ ոք չի պնդում, որ հենց այսօր միանգամից Հայաստանում պետք է հաստատվի ժողովրդավարությունը: Բայց ինչպիսի՞ ժողովրդավարություն՝ շվեդական, թե ասենք իսրայելական տիպի: Այսօր շատ են խոսակցությունները վերջին մոդելի մասին: Վերջիվերջո, ինչի՞ն ենք մենք ձգտում, ի՞նչ ենք կառուցում:

— Շվեդական մոդելը շվեդական հասարակության բնական զարգացման եւ պատմական մեծ ճանապարհի արդյունք է, ինչպես եւ իսրայելյան մոդելը՝ իսրայելյան հասարակության: Այդ մոդելները չեն մշակվել որպես ծրագիր եւ հետո իրագործվել վերեւից, այլ ձեւավորվել են ինքնին՝ բազմաթիվ գործոնների հետեւանքով: Նույնը կլինի եւ Հայաստանում: «Հայկական մոդելի» ձեւավորման մեջ որոշիչ դեր կխաղա նախ ինքը ժողովուրդը՝ պատմականորեն ձեւավորված սոցիալ-հոգեբանական նկարագրով (մենտալիտետով), ավորություններով, ավանդույթներով, արմատացած հասարակական ինստիտուտներով, խնդիրներ լուծելու իր մոտեցումներով: Երկրորդ կարեւոր գործոնը արտաքին աշխարհաքաղաքական պայմաններն են, որոնք այսօր, դժբախտաբար, գերիշխող ազդեցություն ունեն ներքին իրավիճակի վրա: Այս երկուսի փոխազդեցությամբ է տարիների ընթացքում ստեղծվելու «հայկական մոդելը»: Թե ինչպիսին այն կլինի, այսօր ոչ ոք չի կարող հստակ ասել: Երբ իշխանություններին քննադատում են նրա համար, որ նրանք չունեն հստակ ծրագիր, այդ քննադատության հիմքում ընկած է մոլորությունը, որ հասարակությունը կարող է ենթակա լինել վերածնման ըստ որեւէ մեկի կամքի: Ինձ թվում է, պետք է հրաժարվել կոմունիստական մտածողությունից, երբ այս կամ այն հասարակական կացութաձեւը մշակված առանձնասենյակներում ու հեռու իրողությունից, վերեւից արհեստականորեն պարտադրվում էր ժողովրդին:

— Ի դեպ, շատերի հիշողության մեջ անցյալը բավականին վարդագույն է երեւում:

— Դա հասկանալի է: Ամբողջատիրությունը մարդուց խլում է ազատությունը, բայց փոխարենը հոգում է նվազագույն սոցիալական կարիքները:

— Այսօր կա ազատություն, բայց ոչ ոք չի հոգում սոցիալական կարիքները:

— Այսօր լիակատար ազատություն էլ չկա: Չկա, որովհետեւ մարդը սեփականության տեր չէ: Չի ձեւավորվել անկախ սեփականատերերի այն խավը, որ յուրաքանչյուր ժողովրդավարական հասարակության ազատության հիմքն է:

— Իսկ ինչ կա այսօր ընդհանրապես: Չնայած, ես ձեզ հետ համաձայն չեմ: Ազատություն գաղափարախոսական ոլորտում թերեւս կա՝ որոշ վերապահումներով:

— Կա, բայց երբ ստեղծված չեն կայուն հիմքեր, այդ ազատությունը հիմնված է միայն բարի կամքի վրա: Դա է պատճառը, որ մինչեւ մոդելների մասին խոսելը նախ եւ առաջ պետք է այդ հիմքերը ստեղծել:

— Այսինքն, սեփականատերերի խավ ձեւավորել: Բայց այդ ամենի համար անհրաժեշտ է նախ եւ առաջ կառավարման որոշակի ձեւեր մշակել: Իսկ այսօրվա իրավիճակն անկառավարելի է թվում:

ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԵՐԹԻՆ ՄԵՐ ՄԵՋ Է

Արտաքին ազդեցությունները եւ աշխարհաքաղաքական աշխույժ անցուդարձը կարծես թե երկրորդային են դարձնում ներքին քաղաքականության խնդիրները: Թերեւս մենք այն փոքրաթիվ ժողովուրդներից ենք, որ հետաքրքրվում ենք, թե ինչ ասաց Ելցինը, ինչպես իրեն պահեց Դեմիրելը եւ այլն: Դա մեր կեցության յուրահատկություններից մեկն է: Ամերիկացին կամ եվրոպացին հազիվ թե այդքան ուշադրությամբ հետեւի արտաքին աշխարհի փոփոխություններին: Նրան ավելի շատ հետաքրքրում է սեփական տեսության դիրքորոշումը հարկերի, սոցիալական ապահովության խնդիրների եւ այլնի վերաբերյալ: Մեզանում ժողովրդի մեծ մասը դժգոհ է, բայց դա արդեն սովորական դարձած դժգոհություն է, եւ տրանսպորտա-փողոցային խոսակցություններում, որոնք հաճախ ծայրահեղ ձեւ են ընդունում, ավելի շատ շոշափվում են այն հարցերը, թե ինչպիսի քայլեր կարելի է ձեռնարկել անհատական մակարդակով: Մանր առեւտուրը, գուցե եւ անհրաժեշտությունից դրդված, դարձել է մեծամասնության ապրելակերպը: Չկա պետության, իշխանության զգացողությունը: Միգուցե պատճառն էլ այն է, որ դեռ չի ձեւավորվել իշխանությունը: Այս է հարցերի շրջանակը, որի շուրջ ծավալվեց զրույցը Հայաստանի Հանրապետության նախագահի օգնական ԼԵՎՈՆ ԶՈՒՐԱԲՅԱՆԻ հետ:

— Իրոք, կառավարման մեխանիզմներն այսօր գործում են շատ ավելի վատ, քան կոմունիստական վարչակարգի օրոք: Ես մի քանի պատճառ եմ տեսնում: Բանը ոչ միայն այն է, որ արդեն չկա կոմունիստական կուսակցություն, որը նախկինում ցեմենտում էր կարգերը: Պետությունը հիմա հրաժարվում է այն գործառույթներից, որոնք հատուկ չեն իրեն: Սակայն, փաստորեն, դա առայժմ ավելի շատ գաղափարախոսական, քան իրական գործընթաց է: Կառուցվածքային վերափոխումները մինչեւ այսօր վերաբերել են միայն իշխանության վերին օղակներին, իսկ միջին ու ցածր օղակները դեռ գործում են հին եղանակներով. այսինքն, շարունակում են կառավարել այն օբյեկտները, որոնք պիտի կամ սեփականաշնորհվեն, կամ ինքնակառավարվեն: Մասնագիտական լեզվով ասած, [illegible] սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները մնացել են նույնը: Դա այն հիմնական հակասությունն է, որը հանգեցնում է մեր հասարակական համակարգի անարդյունավետությանը:

— Համարենք, որ Հայաստանն այսօր ապրում է անցումային շրջան: Բազիսային փոփոխությունների համար ժամանակ է հարկավոր: Բայց նշանակո՞ւմ է արդյոք, որ ֆարսային վիճակը, որ տիրում է որոշակի բնագավառներում, անցումային շրջանի հատկանիշներից մեկն է: Վերցնենք շատ պարզ մի օրինակ: Մասնավոր անձինք, վարձակալելով ինքնաթիռներ, բերում են սննդամթերք, թեկուզ բարձր գներով: Այսինքն, շրջափակումը, պատերազմական իրավիճակը գործ չանելու արդարացում չեն: Իսկ պետական խանութներում բացարձակ դատարկություն է: Ինձ թվում է, կառավարությանն ավելի մեծ հաջողությամբ ու ավելի ցածր գներով կարող է նույն ապրանքները տեղ հասցնել: Կամ ձմռան նախապատրաստման աշխատանքները, տրանսպորտի աշխատանքը, մասնավորապես, Նորքի զանգվածի, որ արդեն զվարճապատում է դարձել:

— Ես արդեն ասացի, որ պետությունը հրաժարվում է այն ֆունկցիաներից, որոնք հատուկ չեն իրեն: Բայց առայժմ, քանի դեռ նույն այդ խանութների սեփականաշնորհումը չի իրականացվել, պետությունը ստիպված զբաղվում է դրանով, եւ հասկանալի է, շատ ավելի անարդյունավետ, քան մասնավոր սեկտորը: Հայտնի է, որ դեֆիցիտը միշտ ծնում է չարաշահում: Երբ պետական չինովնիկը շահագրգռված չէ աշխատելու, նա չի աշխատի: Իսկ մեր նորաստեղծ պետությունը դեռ թույլ է, անանկ ու չի կարողանում շահագրգռել նրան: Նույն այդ չինովնիկն ավելի շատ կհամագործակցի նրանց հետ, ովքեր իրեն կաշառք են տալիս, քանի դեռ այդ կաշառքը նրա տնտեսական բարգավաճման միակ միջոցն է: Արդյունքում այն, ինչ բերվում է պետականորեն, տեղ չի հասնում: Հսկողության կոշտացումը շոշափելի արդյունք չի տալիս, որովհետեւ հսկիչի թիկունքում կանգնած չէ ֆինանսապես ուժեղ պետությունը: Օրինակ, միլիցիոները, որ օդանավակայանում կարգուկանոն պիտի հաստատի, ստանում է այնպիսի աշխատավարձ, որ շատ շուտով ընկնում է այն ստվերային խմբավորումների ազդեցության տակ, որոնց գործունեությունը նա պիտի կասեցներ: Շահերի գործող օբյեկտիվ մեխանիզմն այնպիսին է, որ այսօր կաշառակերությունից ազատ է միայն իշխանությունների վերնախավը, որը քաղաքական պատասխանատվություն է կրում [illegible] համար:

— Սակայն այդ ամենն անդրադառնում է իշխանությունների հեղինակության վրա: Իսկ անցումային շրջանում դա հղի է ամենատարբեր վտանգներով:

— Բնականաբար: Հասարակ մարդուն օբյեկտիվ հանգամանքները չեն հետաքրքրում: Երբ նա վատ է ապրում, շատ պարզ մի հետեւություն է անում՝ մեղավորը կառավարությունն է: Բայց մեր այս հարցազրույցի նպատակներից մեկն է երեւույթների, ավելի խոր ուսումնասիրումը: Կարծում եմ, այս ամենը պիտի բացատրվի ժողովրդին:

— Ոչ մի ժողովուրդ չի կշտանա բացատրություններով:

— Սակայն, այսօրվա քաղաքական կայունությունը աննախադեպ զրկանքների պայմաններում վկայում է, որ ժողովուրդը բնազդով հասկանում է ակնհայտ այլընտրանքային լուծումների բացակայությունը:

— Միգուցե դեր է խաղում ուժեղ ընդդիմության բացակայությո՞ւնը:

— Ուժեղ ընդդիմության բացակայությունը մի անգամ եւս ապացուցում է վերը նշվածի ճշմարտությունը:

— ԱՄՆ-ի 1929-33 թթ. ճգնաժամային տարիներին Ռուզվելտի կառավարությունը հանդես եկավ իր հանրահայտ «նոր կուրսով»: Եւ դրա արդյունքներն այսօր ակնհայտ են:

— Մեծ ճգնաժամի պատճառները ԱՄՆ-ում այլ էին, մեզ մոտ ճգնաժամի այս խորությունն ավելի շատ պայմանավորված է արտաքին հանգամանքներով: Եւ հետո, Ռուզվելտը հաղթահարեց դասական կապիտալիզմի ճգնաժամը, մտցնելով որոշակի կենտրոնացում, ինչը, մեր պատկերացումներով, հատուկ է ավելի շատ սոցիալիստական պետությանը: Իսկ մեր առջեւ կանգնած խնդիրը բացարձակապես հակառակ բնույթ ունի: Կենտրոնացումից, ամբողջատիրությունից հարկավոր է անցում կատարել ազատ ապակենտրոնացված համակարգի: Այսպիսի խնդիր պատմության մեջ առաջին անգամ է դրվում ժողովուրդների առաջ, եւ այժմ նախկին ԽՍՀՄ եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների հետ մեկտեղ մենք փորձում ենք այն լուծել:

— Սակայն ճգնաժամային իրավիճակը երեւի թե պահանջում է որոշակի, հստակ մշակված կառավարման ձեւեր: Դա է պնդում կառավարման մասին գիտությունը:

— Պարզ է, որ այդ ձեւերն անհրաժեշտ են: Բայց փորձենք գնահատել մեր հնարավորությունը կառավարման ոլորտում: Վերջիվերջո մենք ընդամենը ռուսական, ապա եւ խորհրդային պետության ծայրամասն էինք, եւ համեմատած ինքնուրույն պետական կառույցի հետ, դա ենթադրում էր կառավարման պարզեցված համակարգ: Ամեն ինչ որոշվում էր կենտրոնում, եւ որոշումների կայացման համարժեք մեխանիզմները ստեղծվում էին միայն այնտեղ: Դրանք բարդագույն կառուցվածքներ են, խոշոր վերլուծական կենտրոններ, կառավարման բարձրագույն դպրոց անցած հազարավոր վարժ կազմակերպիչներ, կառավարման մասնագետներ եւ այլն: Այս ամենը մենք դեռ չունենք: Փաստորեն Հայաստանի առաջ դրված է ինքնակազմակերպման պատմական խնդիր: Լավագույն քաղաքականությունը չի կարող այս խնդրին տալ ակնթարթային լուծումներ: Սա՝ երկարաժամկետ, համբերատար ազգային շինարարության խնդիր է, որին մենք բոլորս պետք է նվիրվենք: Ընդհանրապես պետությունն առաջին հերթին հոգեւոր մարմին է: Մինչ այսօր մենք ապրում էինք այն պետությունում, որը ռուսական պետականության գաղափարի մարմնավորումն էր: Այն հին պատմություն ուներ, հիմնադրվել էր դեռ Իվան Ահեղի օրոք, ուժ էր հավաքել ռուս ժողովրդի տառապանքների, նրա ահռելի բարոյական տոկունության, կայսերության մեծածավալ մարդկային եւ բնական պաշարների շնորհիվ:

Այսօր այդ խոշոր պետականությունն այլեւս չի կազմակերպում մեզ: Այն լքել է մեր տարածքը, որպես ժառանգություն թողնելով անկենդան ձեւերը, որոնք մենք պետք է բովանդակենք սեփական, հայկական պետականության ոգով: Եւ այն հայտնի միլիցիոներին կամ մաքսավորին, որ առաջ ներկայացնում էին կրեմլյան պետական իշխանությունը, մենք դեռ պետք է սովորեցնենք հարգել իրենց նոր դերում:

Մենք պետք է հասկանանք, որ հայկական պետությունը դեռ առաջին քայլերն անող մանկան է նման: Մեզանից յուրաքանչյուրն առաջին հերթին իր մեջ պետք է հզորացնի պետականության գաղափարը, որովհետեւ եթե պետությունն ամրանա մեր հոգիներում, այլեւս ոչինչ չի կարողանա այն խարխլել:

Զրույցը վարեց
ԱՐԱՄ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

«ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ-90» ՓԱՌԱՏՈՆԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է

«Արամ Խաչատրյան»
Ֆիլհարմոնիկ սրահ
«Աշխարհը եւ մենք»
Սիմֆոնիկ երաժշտության ամառային փառատոն
Արամ Խաչատրյան-90
Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ (ՀՖՆ)
Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբ (ԵՍՆ)
Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր
Լորիս Ճգնավորյան
Հովանավոր
Հայկական բարեգործական ընդհանուր միություն

Հագեցած էր «Արամ Խաչատրյան-90» փառատոնի անցած շաբաթը: Երաժշտասերները հիանալի հնարավորություն ունեցան ունկնդրելու Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի երկու ելույթներն ամերիկահայ Ջորջ Փեհլիվանյանի ղեկավարությամբ, Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախմբի համերգը կանադահայ դիրիժոր Նորայր Արմանի ղեկավարությամբ, Կոմիտասի անվան վաստակավոր քառյակի ելույթը: Կրկին համերգային ծրագրերի միավորող առանցքն էր Արամ Խաչատրյանի երաժշտությունը, որը ներկայացվում էր 20-րդ դարի անվանի կոմպոզիտորների լավագույն ստեղծագործությունների շրջապատում: «Մոսկվա» կինոթատրոնում շարունակվում էր Արամ Խաչատրյանի երաժշտությամբ ֆիլմերի ցուցադրումը: Հունիսի 13-ին եւ 14-ին «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում բազմաթիվ երաժշտասերներ հետեւում էին Ջորջ Գերշվինի Դաշնամուրային կոնցերտի լավագույն կատարման համար հայտարարված մրցույթի ընթացքին: Հաղթող ճանաչվեցին Կարեն Շուղուրյանը (1-ին մրցանակ, փառատոնում նվագախմբի հետ հանդես գալու իրավունք, 500 դոլլար պարգեւ, որ հաստատել էր Դեւիդ Սիֆկինը), Վահան Սարգսյանը (2-րդ մրցանակ, 250 դոլլար պարգեւ, որ հաստատել էր ԱՄՆ դեսպանատունը), Լեւոն Ջավադյանը (3-րդ մրցանակ, 150 դոլլար պարգեւ, որ հաստատել են տեր եւ տիկին Սիմոնները): Այս մրցույթը եւս աշխուժություն հաղորդեց մայրաքաղաքի երաժշտական կյանքին:

Հագեցած է լինելու նաեւ հաջորդ շաբաթվա ծրագիրը:

Հունիսի 22-ին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը հանդես կգա Ջորջ Փեհլիվանյանի գլխավորությամբ: Արամ Խաչատրյանի պայծառ տրամադրությամբ համակված «Ողջույնի նախերգանքին» կհաջորդի Սերգեյ Պրոկոֆեւի ջութակի եւ նվագախմբի համար գրված թիվ 1 կոնցերտը (մենակատար Ռուբեն Ահարոնյան): Քնարական-երազական եւ սուր հեգնական կերպարների համադրության վրա հենված այս գործը բազմակողմանիորեն է բացահայտում մենանվագ գործիքի արտահայտչական հնարավորությունները: Ավարտին կկատարվի հունգար կոմպոզիտոր Բելա Բարտոկի «Կոնցերտ նվագախմբի համար» հնգամաս ստեղծագործությունը, որի գաղափարի նշանակալիությունը եւ հիրավի սիմֆոնիկ լարված զարգացումը այն թույլ է տալիս համեմատել մեծակերտ սիմֆոնիայի հետ:

Հունիսի 24-ին միջազգային մրցույթի դափնեկիր Անահիտ Ներսիսյանի կատարմամբ տեղի կունենա դաշնամուրային երաժշտության համերգ: Ծրագրում տեղ են գտել Արամ Խաչատրյանի, նրա ժամանակակիցներ-զինակիցների՝ Սերգեյ Պրոկոֆեւի եւ Դմիտրի Շոստակովիչի ստեղծագործությունների, ինչպես եւ հայ կոմպոզիտորական դպրոցի անվանի ներկայացուցիչներ Առնո Բաբաջանյանի, Գագիկ Հովունցի, Տիգրան Մանսուրյանի գործերից:

Հունիսի 25-ին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի ելույթը տեղի կունենա Լորիս Ճգնավորյանի ղեկավարությամբ: Շեքսպիրի «Մակբեթ» ողբերգության համար գրված Արամ Խաչատրյանի երաժշտության կողքին կհնչի Գերշվինի Դաշնամուրային կոնցերտը (մենակատար Կարեն Շուղուրյան): Համերգի ավարտին կկատարվի Անտոնին Դվորժակի «Նոր աշխարհից» սիմֆոնիան, որ գրվել է կոմպոզիտորի կյանքի «ամերիկյան» շրջանում:

Հունիսի 27-ին Երեւանի սիմֆոնիկ նվագախումբը հանդես կգա Գեւորգ Սուրադյանի ղեկավարությամբ: Համերգը կբացվի Արամ Խաչատրյանի՝ Բ. Լավրենյովի «Լեռմոնտով» պիեսի համար գրված երաժշտությամբ (խառնամաս սյուիտի ձեւով): Արթուր Ադամյանը հանդես կգա Ֆրանսիս Պուլենկի նոր դասական ոճով երգեհոնային միամաս կոնցերտի կատարմամբ: Ծրագրի վերջում կհնչի Դմիտրի Շոստակովիչի թիվ 9 սիմֆոնիան:

Սիմֆոնիկ համերգներից յուրաքանչյուրը սկսվելու է Արամ Խաչատրյանի ծննդյան 90-ամյա հոբելյանին նվիրված «Հանդիսավոր կոչնակներով»: Կհնչեն Մարտին Վարդազարյանի (հունիսի 22-ին), Ստեփան Շաքարյանի (25-ին), Ռուբեն Սարգսյանի (27-ին) «Կոչնակները»:

Համերգների սկիզբը ժ. 17.30-ին

«Արամ Խաչատրյան-90» փառատոնի տեղեկատվական կենտրոն

22.06 ՀՖՆ

Դիրիժոր՝ **Ջորջ Փեհլիվանյան** (ԱՄՆ)

Մենակատար՝ **Ռուբեն Ահարոնյան**

Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղերում, 11.00-18.00:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA

Հատուկ դասընթացների բաժին
կարճ դասախոսություններ

1. Զանգվածային լրատվական միջոցները ժամանակակից ժողովրդավարական հասարակությունում
Երեքշաբթի եւ հինգշաբթի, ժ. 18.00-21.00
Հուլիսի 1-15, 1993
Դասախոս՝ Ջոն Բալյան

2. Սեմինար՝ աղբավայրերի նախագծումը, շինարարությունը եւ սանիտարական վիճակի գնահատումը թեմայով
Յուրաքանչյուր շաբաթ օր, ժ. 10.00-15.00
Հուլիսի 3-17, 1993
Դասախոս՝ Սուրեն Դավթյան

3. Շրջակա միջավայրի պաշտպանության իրավականության ուղղությունները
Երկուշաբթի, չորեքշաբթի, ուրբաթ, ժ. 18.00-21.00
Հուլիսի 7-16, 1993
Դասախոս՝ Փոլ Քալբյան

4. Լրատվական դիվանագիտություն, Հայաստանը եւ նրան վերաբերվող հարցերի ներկայացումը ամերիկյան հեռուստատեսությամբ 1988-1993
Երեքշաբթի եւ հինգշաբթի, ժ. 18.00-21.00
Օգոստոսի 3-19, 1993
Դասախոս՝ դր. Լեւոն Մառաշլյան

Դասախոսությունների վայրը՝ ՀԱՀ-ի փոքր դահլիճ, 5-րդ հարկ:
Դասախոսությունների լեզուն՝ անգլերեն, հայերեն համընթաց թարգմանությամբ:
Յուրաքանչյուր դասընթացի գրանցման արժեքը 200 ռուբլի:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27 33 70, 27 16 58:

Թուրք դեսպանը կրկնում է հայկական հարցի վերաբերյալ ծեծված ու մաշված մտքերը

Անկարան Մոսկվա է ուղարկել իր նոր դեսպան Ալխան Քամելին, որը փոխարինեց Վոլքան Վուրալին: Նոր դեսպանը պրոֆեսիոնալ դիվանագետ է, աշխատել է Թուրքիայի արտասահմանյան մի շարք ներկայացուցչություններում աֆրիկյան մի շարք երկրներում, ՄԱԿ-ում, եղել է դեսպան Պակիստանում, Հոլանդիայում, Ավստրիայում: Քամելի ծառայողական ցուցակից երեւում է, որ փորձված դիվանագետ պետք է լինի: Հայկական հարցի վերաբերյալ նա կրկնում է թուրքական հանրահայտ դիրքորոշումը: Կարդալով վերջերս «Նեզավիսիմայա գազետա» թերթին տված նրա հարցազրույցը, կկարծես, թե թուրքերը նորագույն պատմության ողջ շրջանում «անմեղ գառնուկներ» են եղել, որոնց «հալածել են» մերթ հայերը, մերթ կիպրոսցիները:

— Պարոն դեսպան, վերջերս Ռուսաստանի Գերագույն խորհուրդը վավերացրեց Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ երկկողմանի հարաբերությունների հիմունքների մասին պայմանագիրը: Այսօր կարելի՞ է ասել, որ այժմ Մոսկվայի եւ Անկարայի միջեւ միջազգային որոշ խնդիրների գնահատման գործում տարաձայնություններ են մնում:

— Ոչ, Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ որեւէ սկզբունքային տարաձայնություն չկա: Նույնիսկ եթե մեր դիրքորոշումները միջազգային ինչ-ինչ հարցերում չեն համընկնում, մենք միասնական ենք մի ըմբռնման մեջ, որ գոյություն ունի մի ընդհանուր նպատակ՝ խաղաղության եւ կայունության օժանդակումը, շրջանի խնդիրների լուծման գործում համագործակցությունը: Ինչպես գիտեք, Բոսնիայում եւ Հերցեգովինայում, Լեռնային Ղարաբաղում եւ Տաջիկստանում բախումներն սպառնում են ամբողջ շրջանին: Իմ կարծիքով, Բալկաններից մինչեւ Անդրկովկաս ընկած աշխարհաքաղաքական հսկայական տարածքում անվտանգության ապահովման պատասխանատվությունն ընկնում է երկու երկրների՝ Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի վրա: Կարող եմ ասել, որ նույնիսկ սառը պատերազմի ժամանակ Թուրքիայի եւ Խ. Միության միջեւ հարաբերությունները եղել են կայուն: 60-ական թվականներին ստորագրվեցին տնտեսական ոլորտում կարեւորագույն համաձայնություններ:

Համագործակցության նոր հնարավորություններ առաջացան անկախ պետությունների ստեղծվելուց հետո: Ինչպես հիշում եք, 1992 թ. գարնանը պրն. Սուլեյման Դեմիրելի Մոսկվա այցի ժամանակ ստորագրվեց միջպետական պայմանագիր: Խորհրդանշական է, որ այդ փաստաթուղթն ընդունվեց ռուս-թուրքական հարաբերությունների 500-ամյակի տարում:

— Հաջորդ հարցերով ես կցանկանայի շոշափել շրջանային բախումների խնդիրը: Պարոն դեսպան, ինչպե՞ս դուք կմեկնաբանեիք ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի վերջերս կայացրած որոշումը բոսնիական խնդրի վերաբերյալ:

— Բոսնիայում եւ Հերցեգովինայում տեղի է ունենում սերբերի ագրեսիա մահմեդականների դեմ, որի հետեւանքով զավթված է Բոսնիայի տարածքի մոտ 70 տոկոսը: Հակամարտության ժամանակ զոհվեց մոտ 100 հազար մահմեդական: Մեր կարծիքով, համաշխարհային հանրությունը հենց սկզբից պետք է գրավեր նույն դիրքորոշումը, ինչպես Պարսից ծոցի ճգնաժամի եւ Քուվեյթի գրավման ժամանակ: Այժմ էլ, խոսքը գնում է բազմազգ ուժեր ստեղծելու մասին, որոնք կարող էին ծավալուն միջոցներ կիրառել սերբական կողմի դեմ: Այդ նպատակով թուրքական կառավարությունը շատ եռանդ դրեց, այդ հարցն առաջարկելով միջազգային այնպիսի հեղինակավոր կազմակերպություններում, ինչպիսիք են ԵԱՀԽ-ը եւ Իսլամական կոնֆերանսի կազմակերպությունը: Թուրքիան կողմնակից էր ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւ ընդունելուն, որը թույլ կտար ամրակայել այն կետերը, ուր տեղադրված են սերբական միավորումների ծանր սպառազինությունը: Դժբախտաբար, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւում չկան այն կետերը, որը պնդում էր թուրքական կողմը:

— Պարոն դեսպան, մի այլ խնդիր, որը հուզում է համաշխարհային հանրությանը՝ հայ-ադրբեջանական բախումը: Դուք չե՞ք գտնում, որ ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի խաղաղարար նախաձեռնությունների անհաջողության գլխավոր պատճառը Հայաստանի արմատականորեն տրամադրված շրջաններն էին, որոնք մերժեցին Թուրքիայի միջնորդությունը:

— Իրոք, Հայաստանում մինչեւ հիմա պաշտոնական մակարդակով հարց է դրվում այն մասին, որ Թուրքիան այն երկիրն է, ուր 1915 թ. տեղի ունեցավ հայերի ցեղասպանությունը, ուստի, իբր Թուրքիան չի կարող հանդես գալ միջնորդի դերում: Սակայն ես կցանկանայի պարզություն մտցնել 1915 թվականի իրադարձությունների հարցում: Այն ժամանակաշրջանում Արեւմտյան Հայաստանում հայերը, օգտվելով Առաջին համաշխարհային պատերազմում Թուրքիայի ծանր վիճակից, ապստամբություն բարձրացրին, որի հետեւանքով սպանվեցին հարյուր հազարավոր թուրքեր: Այդ շրջանում թուրքական կառավարության գործողությունները պատասխան բնույթ էին կրում: Զոհեր եղան երկու կողմերից: Այսօր Հայաստանում պնդում են, թե Թուրքիան օգնում է ադրբեջանցիներին եւ դա իբր Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի անվտանգությանը վտանգ է սպառնում: Սակայն հիշեցնեմ, որ հենց Թուրքիայի կառավարությունն էր անցյալ տարի որոշում ընդունել Հայաստանին մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու մասին եւ թույլատրել [illegible], այդ թվում նաեւ վառելանյութ առաքել Հայաստան, չնայած այն բանին, որ Ադրբեջանը դրանց վրա էմբարգո էր հայտարարել: Ղարաբաղի խնդրի լուծմանը մասնակցելու Թուրքիայի ձգտումը միանգամայն բացատրելի է: Թուրքիան շրջապատող տարածքները բռնկված են բախումներով՝ դա բալկանյան ճգնաժամն է, իրավիճակը Հյուսիսային Իրաքում, արաբա-իսրայելական կծիկը: Թուրքիան կայունության կղզյակ է այդ անկայուն շրջանում:

— Ինչպե՞ս եք դուք վերաբերվում այն վարկածին, թե Քելբաջարը եւ Լաչինը զավթված են ոչ թե Հայաստանի, այլ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնապաշտպանության ուժերի կողմից:

— Միամտություն կլիներ ենթադրել, թե Լեռնային Ղարաբաղը, որի բնակչությունը չի հասնում նույնիսկ հարյուր հազարի, ընդունակ կլիներ զավթել յոթ միլիոնանոց Ադրբեջանի տարածքի մի մասը: Չպետք է մոռանալ, որ Ղարաբաղի կենսապահովումը, այդ թվում նաեւ զենքով, Ղարաբաղ է գալիս Հայաստանից: Ահա թե ինչու մեզ անհամոզիչ է թվում պաշտոնական Երեւանի փաստարկը այն մասին, թե Հայաստանն ընդունել է ԱՄՆ-ի, Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի ծրագիրը, իսկ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարությունն այն մերժել: Ես կարծում եմ, որ ցանկության դեպքում պարոն Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կարող է Ղարաբաղի հայերին համոզել եռակողմ ծրագրի հավանության անհրաժեշտությունը:

— Սակայն ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 822 բանաձեւ[illegible] չի ճանաչում Հայաստանի ներգրավ[illegible]ը ղարաբաղյան հակամարտության մեջ:

— Այո, իրոք, չնայած մեր ջանքերին, ՄԱԿ-ի ԱԽ բանաձեւի [illegible]ժեցվեց կետ այն մասին, որ Քելբաջարը գրավված է Հայաստանի զինված ուժերի կողմից: Այնտեղ խոսքը գնում է հայկական տեղական կազմավորումների մասին:

Սակայն միեւնույն ժամանակ դա չի նշանակում, թե Հայաստանը պատասխանատվություն չի կրում հակամարտության լուծման գործում: Չէ՞ որ հենց Հայաստանն է մասնակցում Հռոմում ԵԱՀԽ-ի շրջանակներում բանակցություններին: Իսկ Ղարաբաղի հայկական համայնքը բանակցություններում կողմ չէ, սակայն անհրաժեշտության դեպքում իր կարծիքը կարող է հայտնել այդ բանակցություններում Մինսկի խմբի ներկայացուցչի միջոցով:

— Կիպրոսի խնդրի լուծումը նույնպես կապված է բազմաթիվ դժվարությունների հետ: Թուրքական համայնքի ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշը հրաժարվեց հունիսի 14-ին ժամանել Նյու Յորք ՄԱԿ-ի միջնորդությամբ այդ հարցի վերաբերյալ խորհրդակցությունները շարունակելու նպատակով: Ինչպիսի՞ն է Կիպրոսում իրադրության վերաբերյալ ձեր գնահատականը:

— Նախ եւ առաջ կցանկանայի նշել, որ Կիպրոսի հարցը շատ երկրների կողմից սխալ է հասկացվում: Կա մի տեսակետ, իբր Կիպրոսի հարցն առաջացել է 1974 թվականին Թուրքիայի միջամտության հետեւանքով: Իրականում Կիպրոսի հարցը ծագել է 1963 թվականին, երբ թուրքական համայնքի ներկայացուցիչները հունական ներկայացուցիչների կողմից հեռացվեցին պետական կառույցներից: 1963-1974 թվականներին Կիպրոսի թուրքական համայնքը ծանր ժամանակներ ապրեց: Թուրքական կողմը գտնում է, որ Կիպրոսում երկու համայնքների ներկայացուցիչները հաշտությամբ կարող են ապրել միայն այն դեպքում, եթե Կիպրոսում ստեղծվի ֆեդերացիա երկու տարածքային շրջանների հիման վրա: Այդ նպատակով երկարատեւ բանակցություններ են վարվում: Սակայն, դժբախտաբար, Կիպրոսի հունական վարչակազմի ներկայացուցիչները չեն ցանկանում իշխանությունը կիսել թուրքական համայնքի ներկայացուցիչների հետ: Գլխավորապես նրա համար, որ համաշխարհային հանրությունը հունական վարչակազմը ճանաչեց որպես Կիպրոսի օրինական մարմին: Կիպրոսի հույները ցանկանում են ստեղծել չափազանց կենտրոնացված կառավարություն եւ այդպիսով շարունակել իշխել թուրքական համայնքի վրա: Հենց դրանում է հարցի չկարգավորման պատճառը:

Կիպրոսի հունական եւ թուրքական համայնքների միջեւ էթնիկական, կրոնական եւ մշակութային փաստարկների տեսակետից ավելի շատ տարբերություն կա, քան նախկին Հարավսլավիան բնակեցնող ժողովուրդների միջեւ: Կիպրոսի թուրքական բնակչության նկատմամբ խտրականությունը, որն իրականացվում էր նախկինում հունական վարչակազմի կողմից, ծնեց թուրքական համայնքի խորը անվստահությունը Կիպրոսի կենտրոնական կառավարության նկատմամբ: Անվստահությունն ուժեղանում է նրանով, որ մինչեւ հիմա Կիպրոսի հույները շարունակում են պահպանել էմբարգոն, արհեստական խոչընդոտներ են ստեղծվում արտաքին աշխարհի հետ թուրքական համայնքի կապերի նկատմամբ, հատկապես ապրանքների արտահանման, տուրիզմի եւ մարզական միջոցառումների հարցում: Միջազգային օգնություն տրվում է միայն հունական համայնքին: ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարը առաջարկություններ արեց, որոնք ուղղված են Կիպրոսի երկու համայնքների միջեւ վստահության ամրապնդմանը: Հատկապես առաջարկեց ի պատասխան Մարաշ քաղաքը ՄԱԿ-ի ուժերի հսկողության տակ դնելուն Նիկոսիայում բացել միջազգային օդանավակայան: Սակայն թուրքական համայնքի ղեկավար Դենքթաշը հայտարարեց, որ այդ մտադրության իրականացումն առավելություն կտա հունական կողմին: Նա պահանջեց, որպեսզի Կիպրոսի հունական համայնքն ի պատասխան Մարաշը դնելու ՄԱԿ-ի հսկողության տակ վերացնի թուրքական կողմի վերաբերյալ բոլոր տնտեսական արգելքները: Եվ ես կարծում եմ, որ այդ պահանջը հիմնավորված է: Պարոն Դենքթաշը գտնում է, որ էմբարգոյի վերացումից կամ պահպանումից, որը հակասում է մարդկային բոլոր նորմերին, կախված կլինի այն, թե կարո՞ղ են թուրքական եւ հունական համայնքները վերականգնել միմյանց միջեւ վստահությունը:

«Նեզավիսիմայա գազետա»
16 հունիս, 1993

digitised by A.R.A.R.@

Կուբա

Տնտեսական փլուզում եւ հիվանդություններ

Կուբայի տնտեսական վիճակն անչափ ծանր է: Իշխանությունները ուրեբլ են միաժամանակ ընդհատել կղզու եկամտի առաջին աղբյուրի՝ շաքարի արտահանությունը: Դա վկայում է արտադրության անկման մասին: Ինչպես նշում է Le Point հանդեսը, շաքարեղեգնի այս տարվա բերքը 4,2 միլիոն տոննա է (1992 թ. 7 միլիոնի դիմաց) եւ ամենացածրն է վերջին երեսուն տարում:

Կառավարությունը փորձում է տնտեսական փլուզումը բացատրել այս տարվա եղանակային աննպաստ պայմաններով: Մինչդեռ հենց պաշտոնական աղբյուրներն նշում են, որ նաեւ «փտածիլի, խառնաշփոթի եւ պահեստամասերի բացակայության» հետեւանքն է, որոնք ժամանակին մատակարարվում էին սոցիալիստական ճամբարի երկրներից, մասնավորապես ԽՍՀՄ-ից:

Միաժամանակ անեն տեսակ պակասությունները լրջորեն ազդում են կուբայական հեղափոխության երբեմնի պարծանքի՝ բնակչության առողջության վրա: Ըստ պաշտոնական տվյալների, մոտ 40 հազար մարդ տառապում է տեսողական նյարդի բորբոքումից: Այդ համաճարակը սննդի ու վիտամինների պակասի հետեւանքն է եւ հանգեցնում է տեսողության ու շարժունակության կորուստների: Հավանան դիմել է ՄԱԿ-ին եւ Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությանը, շտապ կարգով խնդրելով 5 մլն դոլարի օգնություն: Միաժամանակ մայիս ամսից բժիշկների միջազգային կազմակերպությունների ջանքերով Կուբայի բնակչությանը բաժանվում է 8 միլիոն հաբեր: ■

Կանադա

ԼԵԶՎԱԿԱՆ ՎԵՃԵՐ ՔՎԵԲԵԿՈՒՄ

Կանադայի ֆրանսախոս նահանգում ազդագրերի եւ ցուցանակների միայն ֆրանսերեն գրությունը հայտնվել է հարցականի տակ

Մոնրեալի գլխավոր փողոցներից մեկում մեծ շենքի ամբողջ երկարությամբ փակցված պաստառն ազդարարում է. «Ֆրանսերենը հարկավոր է սառեցնել եւ ոչ թե նվազեցնել»: Առավելապես ֆրանսախոս Քվեբեկի նահանգի ազգայնականները ձգտում են պաշտպանել Մոնրեալի «ֆրանսիական դեմքը»: Պատճառն այն է, որ Քվեբեկի վարչապետ Ռոբեր Բուրասայի կառավարությունը մայիսի 6-ին ազդագրերի եւ ցուցանակների լեզվին առնչվող օրենքում փոփոխություններ կատարելու նախագիծ է ներկայացրել: Եվ պետք չէ առանց ասես մոռացված լեզվական վեճերը կրկին ծավալվել են, թեեւ դրանց էությունը հաճախ խրթին է եւ շարքային քաղաքացու համար անհասկանալի:

Հինգ տարի առաջ նույն Ռոբեր Բուրասայի ազատական եւ դաշնակցական կառավարությունը վկայակոչելով Կանադայի մարդու իրավունքների եւ ազատությունների հռչակագրի հոդվածներից մեկը, պահանջել էր խանութների առեւտրային ցուցանակները գրել բացառապես ֆրանսերեն: Այն ժամանակ Քվեբեկի անգլախոս բնակչությունը բողոքել էր, եւ անգլախոս երեք նախարարներ հեռացել էին կառավարությունից: Բայց քանի որ նոր օրենքը խանութների ներսում թույլատրում էր նաեւ երկլեզվյան գրությունը, ֆրանսերենի առավել տեսանելի լինելու պայմանով, ֆրանսախոս ազգայնականներն իրենց հերթին սկսել էին դժգոհել այդ օրենքից, որն իրենք չափից ավելի թույլ էին համարում:

Եվ ահա հինգ տարի անց ամեն ինչ կարծես վերսկսվում է: Ինչ կարիք կա խաղալ կրակի հետ: Բանն այն է, որ ամեն դեպքում օրենքի այդ հոդվածը պետք է վերանայվեր հինգ տարի հետո: Եվ քանի որ շատերը կարծում են, թե միայն ֆրանսերեն գրությունը վնասում է զբոսաշրջությանը, առեւտրին եւ Մոնրեալի նման խոշոր քաղաքի դիմագծին, նրանք փոփոխություն են պահանջում:

ՄԱԿ-ը իր հերթին սանձ բորբոքում է լեզվական վեճը: Իրոք, ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների կոմիտեի վերջերս կայացրած մի որոշման համաձայն այն հետեւությունն է արվում, թե Քվեբեկում գործող օրենքը սահմանափակում է արտահայտման ազատությունը եւ խախտում քաղաքական իրավունքների միջազգային հռչակագրի 19-րդ հոդվածը: Քվեբեկում, ինչպես որ առհասարակ Կանադայում, մեծ լրջությամբ են ընկալում միջազգային կազմակերպությունների վճիռները: Երկրի բնակչությունն սկզբունքորեն ենթարկվում է դրանց: Եվ հիմա շատերն այն կարծիքին են, որ ՄԱԿ-ի որոշումը միջազգային ասպարեզում վնասում է Քվեբեկի եւ ամբողջ Կանադայի վարկին: Ուստի Քվեբեկի կառավարությունը ստիպված է հաշվի առնել ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների կոմիտեի որոշումը եւ ուզում է փոփոխություններ կատարել հիշյալ օրենքում, միաժամանակ հույս ունենալով ընտրությունների ժամանակ շահել Քվեբեկի անգլախոս բնակչության ձայները: Դա իրարանցում է առաջացրել Քվեբեկի ֆրանսախոսների ազգայնականների շրջանում. ֆրանսիական Քվեբեկի շարժումը տագնապ է հնչեցնում երկլեզվյա գրության առնչությամբ, ազդարարելով. «Երբ անհատների երկլեզվությունը հարստություն է, ապա հասարակությունների երկլեզվությունը ձուլման սկիզբն է»: Անկախական Քվեբեկյան կուսակցության ղեկավար Ժակ Պարիզոն շանը ու որոշ է տեսնում «երկլեզվյա Մոնրեալին» վերադառնալու կապակցությամբ: Վերջերս անցկացված հանրային կարծիքի ուսումնասիրման համաձայն, ֆրանսախոս քվեբեկցիների երկու երրորդը համաձայն է երկլեզվյա գրությանը, բայց միաժամանակ հարցման մասնակիցների երկու երրորդը գտնում է, որ Քվեբեկում ֆրանսերենը սպառնալիքի տակ է: Բազմաթիվ քվեբեկցիներ այն զգացումն ունեն, թե ֆրանսիական մշակույթի ու լեզվի երեւույթը Տորոնտոյի կամ Վանկուվերի կանադացի մտավորականներն ու արվեստագետները լավ են ընդունում եւ նույնիսկ պահանջում են դրա գոյությունը, մինչդեռ այն քամահրանքի է արժանանում Կանադայի ընդհանուր բնակչության եւ մանավանդ նոր կանադացիների շրջանում, որոնք վերջերս են ներգաղթել:

Հյուսիսային Ամերիկայում լինելով մեկուսի երեւույթ, ֆրանսերենի կիրառությունը պետք է կարգավորվի օրենսդրական կարգով: Սակայն արդեն 16 տարի առեւտրային ազդագրերի ու ցուցանակների գրությունը կարգավորող օրենքը ունի անհերեթ հոդվածներ, ասում են անգլախոսները: Ցուցանակներն էլ երբեմն փոխվում են անհերեթ ձեւով: Օրինակ, Մոնրեալում հայտնի «Հրեական խորտիկներ» ռեստորանը իր ցուցանակը ֆրանսերենի փոխելուց հետո դարձավ «Հրեական երշիկեղեն»:

Քվեբեկի ազգային ժողովում լեզվական վեճերը շարունակում են ծավալվել: Հարկ է նշել, որ ազգայնականների դիրքերն այնքան էլ ամուր չեն: Քանզի նույնիսկ Քվեբեկյան կուսակցությունը հասկացել է, որ գրության լեզվին առնչվող օրենքը պետք է փոփոխվի եւ առանց ֆրանսերենին վնասելու դա հնարավոր կլիներ անել անկախության նվաճումից հետո միայն:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

Նավատորմի բաժանումը կլինի «բարդ եւ հիվանդագին»

Ժողպատգամավոր, Ռուսաստանի նախագահի ռազմական հարցերի գծով խորհրդական Դմիտրի Վոլկոգոնովը գտնում է, որ նպատակահարմար կլիներ, եթե Ռուսաստանը եւ Ուկրաինան Սեւ ծովում ունենային միասնական նավատորմ: ԻՖ-ին տված հարցազրույցում նա ասաց, որ ինքը «Սեւծովյան նավատորմի հանգիստ կիսման» հնարավորություն չի տեսնում: Նրա կարծիքով, դա կլինի բարդ եւ հիվանդագին երեւույթ: Իր դիրքորոշումը պարզաբանելով, Դ. Վոլկոգոնովն ասաց, որ Սեւաստոպոլը, որը Ռուսաստանը ենթադրում է վարձակալման վերցնել, «նավատորմի ննջարանն է», քանի որ այնտեղ գտնվում են միայն հին ռազմանավեր, նավատորմի շտաբը եւ անձնակազմերը: Ուղղանավերը, մյուս նավերը, ծովային ավիացիան, պահեստները, նորոգման գործարանները գտնվում են ամբողջ Ղրիմում, նշեց նա: Ուստի նավատորմի բաժանման համար հարկ կլինի կիսել ամբողջ Ղրիմը, ասաց խորհրդականը: ԻՖ

Եգոր Գայդարը բարեփոխականների դաշինքի ղեկավար

Ինչպես ԻՖ-ին հայտնեց ժողովրդական պատգամավոր, «Ժողովրդավարական Ռուսաստան» շարժման համանախագահ Գալինա Ստարովոյտովան, Մոսկվայում բարեփոխումների կողմնակիցների համառուսաստանյան նախընտրական դաշինքի ստեղծման վերաբերող նամակն ստորագրած նախաձեռնող խմբի ժողովում տեղի են ունեցել դաշինքի գործկոմի նախագահի ընտրություններ: Նախագահ է դարձել Ռուսաստանի վարչապետի նախկին տեղակալ Եգոր Գայդարը, որն այժմ նախագահի խորհրդականն է տնտեսագիտական հարցերի գծով: ԻՖ

Հանքափորների գործադուլը կարող է վերսկսվել

Դոնբասի հանքափորների գործադուլը կարող է վերսկսվել, եթե սեպտեմբերի 26-ի հանրաքվեից հետո Ուկրաինայի նախագահին անվստահություն հայտնելու դեպքում նա հրաժարական չտա: Այդ մասին կիրակի օրը ԻՖ-ին հայտարարեցին Դոնբասի գործադուլային կոմիտեների համակարգիչ խորհրդում: Ուրբաթ օրը Կիեւում ժամուկի ասուլիսում ելույթ ունենալով, նախագահ Կրավչուկը հայտարարել էր, թե Գերագույն խորհուրդը կարող է նախագահի վաղաժամկետ ընտրությունների մասին որոշում ընդունել «միայն վերջինիս կողմից սահմանադրության խախտման դեպքում»: Շաբաթ օրը գործադուլային կոմիտեների խորհրդի տարածած հայտարարության մեջ ասվում է, որ «հանքափորների քաղաքական ու տնտեսական հիմնական պահանջները բավարարված են: Խորհուրդը հայտարարել է, որ գործադուլը կվերսկսվի, եթե կառավարությունը չկատարի իր ստանձնած պարտավորությունները: ԻՖ

Նավթարդյունահանման կայունացման հարցեր

Կիրակի օրը Տյումենում բացված նավթի ու գազի միջկառավարական խորհրդի անդամ պետությունների (դրա մեջ մտնում են նախկին ԽՍՀՄ բոլոր հանրապետությունները, բացի Վրաստանից եւ Բալթյան պետություններից) նախարարների հերթական հանդիպման ընթացքում քննարկվում են նավթի ու գազի հանույթի կայունացման միջոցառումները: Հանդիպման մասնակիցները քննարկում են նավթի ու գազի արդյունաբերության զարգացման բնագավառի համագործակցության ծրագրի նախագիծը, էներգետիկ պաշարների, ինչպես նաեւ վառելիքատեխնիկական ծրագրերի սարքավորումների մատակարարման միջազգային տոնավաճառի կազմակերպման հարցերը: Միջկառավարական խորհուրդը մտադիր է նաեւ որոշում ընդունել նավթի ու գազի համաշխարհի վերակառուցման ու զարգացման միացյալ բանկի ստեղծման մասին: ԻՖ

Միջին Արեւելք

Ղուրանը նոր մեկնաբանությամբ

Արաբական աշխարհի արեւելյան մասն ականատես է լինում մի նոր գրական երեւույթի: Անցյալ տարի հրատարակված սիրիացի գրող Մոհամեդ Շահրուրի 800 էջանոց ստվարածավալ հատորը, որը նոր, ժամանակակից ակնոցով է դիտում մահմեդականությունն ու Ղուրանը, դարձել է «բեստսելեր» Դամասկոսում եւ Բեյրութում: Ավելի քան 30 հազար օրինակ է վաճառվել այդ քաղաքներում, մինչդեռ այն բազմածավալ արգելվել է արաբական մյուս երկրներում:

Հեղինակը ինժեներական գիտությունների դոկտոր է, վկայված Դուբլինի համալսարանի կոլեջից եւ 20 տարի է, ինչ զբաղված է գրելով այս «Ալ Քիթաբ Ուել Քորան» (Գիրքը եւ Ղուրանը) վերտառությամբ հատորը, որտեղ բառագիտական ծանրամասն ուսումնասիրության ենթարկելով մահմեդականների սուրբ գրքի ամեն մի նախադասություն, նա մեկնաբանում է Մոհամեդ մարգարեի ուսմունքը ժամանակակից փիլիսոփայության եւ գիտական մտքի տեսանկյունից:

«Մենք պետք է մեր մարգարեին մոտենանք այնպես, կարծես նա այսօր է ընդունենք մեզանից 5 տարի առաջ: Ժամանակակից մեկնաբանություն պետք է տանք նրան, ոչ թե ներկան փոխադրենք անցյալ», ասում է հեղինակը:

Սիրիայի եւ Լիբանանի կառավարությունները թույլատրել են այդ նզակի գրքի հրատարակումը, սակայն Սաուդյան Արաբիան եւ նրա ազդեցությամբ նաեւ Կատարը, Արաբական Միացյալ Էմիրությունները եւ Եգիպտոսը արգելել են այն: Այնուամենայնիվ այդ երկրներում էլ կարելի է հեշտությամբ ձեռք բերել գրքի անօրինական կամ լուսապատճենված օրինակներ: Այն վաճառվում է նաեւ Քուվեյթում, Բահրեյնում եւ Օմանում: Այս վերջինի կառավարիչն այնքան է տպավորվել գրքի ընթերցումով, որ հինգ էլ օրինակներ է բաժանել իր կաբինետի նախարարներին: Հորդանանը գտնվում է «սահմանի եզրին», ոչ արգելել է գրքի հրատարակումը, ոչ էլ թույլատրել:

«Մահմեդական արժեքականներին բնականաբար դուր չի գալիս հեղինակի մոտեցումը Ղուրանի վերաբերյալ, որովհետեւ նրանք կառչած են մնում մահմեդականության այն տեսակետներին, որոնք տարածված են եղել դեռեւս 8-րդ դարում», ասում է Շահրուրը, որին էլ որակում են «խլածի բռնածի» կամ «Արեւմուտքի եւ սիոնիզմի գործակալ»:

Այն փաստը, որ շատերն են ցանկանում կարդալ այս հատաշխոր գիրքը ուրախացնում է հեղինակին, որը բացատրում է երեւույթը մահմեդականության կենտրոնականությամբ եւ արժեքականների վերաղաջի ու պահպանողական դիրքորոշումին հակադրվելու հավասացյալների ներքին պահանջով:

The Economist, 11 հունիս 1993

ԱՄՆ

Խոշորագույն պայմանագիր Ռուսաստանի հետ

Ամերիկյան «Ջեներալ մոթորզ» խոշորագույն ավտոմոբիլաշինական ընկերությունը սկսել է ավտոմոբիլի հանգույցներ ու բաղադրամասեր Ռուսաստան առաքել 1990 թ. Վոլգայան ավտոգործարանի հետ ստորագրված պայմանագրին համապատասխան: Այդ պայմանագիրը, որի արժեքը գերազանցում է 700 միլիոն դոլարից, համարվում է մինչեւ օրս ամերիկյան եւ ռուսաստանյան ֆիրմաների կնքած գործարքներից ամենամեծը:

Առաջիկա հինգ տարում Վոլգայան ավտոգործարանը՝ ՎԱԶ-ը կստանա մոտ 100 հազար ազրեգատ վառելիքի մատուցման վերահսկման, շարժիչի այրման եւ յուղի մակարդակի վերահսկման համակարգեր: Ամերիկյան ընկերության կողմից մատակարարվող համակարգերը թույլ կտան ռուսական մարդատար ավտոմոբիլների շարժիչները դարձնել էկոլոգիապես մաքուր:

Ինչպես հայտարարեցին ԱՄՆ-ի առաջատար ավիաշինական ֆիրմաներից մեկի՝ «Բոինգի» ներկայացուցիչները, ռուսական նախնական հետազոտությունները հաստատել են այնտեղի մարդատար օդանավի ստեղծման անհրաժեշտությունը, որը Անդրատլանտյան ուղերթներում կկարողանար վերցնել 400-500 ուղեւոր:

«Բոինգի» մասնագետները հանգել են այն հետեւությանը, որ նման օդանավի ստեղծումը «21-րդ դարի առաջին տասնամյակի հրամայական պահանջն է»: Այն ասացել է «շատ մեծ առեւտրային փոխադրամիջոց» պայմանական անունը: Դրա ստեղծման հնարավորությունը, «Բոինգից» բացի, ուսումնասիրել են արեւմտաեվրոպական չորս ֆիրմաներ: Ներկայումս ամերիկյան ընկերության կողմից թողարկվող աշխարհի խոշորագույն «Բոինգ-747-400» ինքնաթիռը փոխադրում է 421 ուղեւոր:

Սնանկացումների գործերի դաշնակցային դատարանի դատավոր Հելեն Բլիկը գործին կցել է ամերիկյան խոշորագույն ավիաընկերություններից մեկի՝ «Տրանս ուորլդ էյրլայնզի» հաշվեկշռային հաշվետվությունը: Տվյալ վճիռը առաջին քայլն է համարվում ավիաընկերությանը սնանկացման վիճակից դուրս բերելու ուղղությամբ: Հաշվետվությունը բաժնետերերի համար նախնական փաստաթուղթ է ծառայում ընկերության կառուցվածքային վերակառուցման ծրագիրը հաստատելիս:

Ավիաընկերությունը պատրաստ է «Շոմու» բանկին եւ մյուս վարկատուներին, որոնց ունեցվածքային իրավունքներն է ներկայացնում ինքը, վճարել պարտքի մոտ 85 տոկոսը՝ 322 միլիոն դոլար, ինչպես նաեւ առաջին մուծումը կատարել ԱՄՆ-ի հարկային ծառայությանը, որին ինքը պարտ է 1,2 միլիարդ դոլար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Արտերկրում

Ինչպես «սանձահարել» ճապոնիային

«Իոմիուրի» թերթը հրապարակում է ճապոնիայի նկատմամբ ԱՄՆ-ի ռազմավարությանը վերաբերող այն զեկուցագրի բովանդակությունը, որը պատրաստել է ամերիկյան հետազոտական կենտրոններից մեկը: Զեկուցագրի դրույթներից մեկը նշում է, որ առկա է վտանգ, որ ճապոնիան կգնա իր ռազմական ուժի մեծացման ուղիով: Դրանից խուսափելու համար, նշվում է փաստաթղթում, ՄԱԿ-ը եւ մյուս միջազգային կազմակերպությունները պետք է «ցանց գցեն» ճապոնիայի վրա եւ ԱՄՆ-ի համար հնարավորություն ստեղծեն միջազգային կազմակերպությունների միջոցով ազդելու Տոկիոյի քաղաքականության վրա: Զեկուցագրի հեղինակները Միացյալ Նահանգներին առաջարկում են հետեւյալ ռազմավարությունը. եռանդագին նպաստել ճապոնիային ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամի կարգավիճակի տրամադրմանը, ճապոնիային առավել կարեւոր դեր հատկացնել արդյունաբերապես զարգացած 7 առաջատար երկրների մեջ, օժանդակել համաշխարհային բանկում, տնտեսական համագործակցության ու զարգացման կազմակերպությունում, Միջազգային վալյուտային հիմնադրամում ճապոնիայի դերի մեծացմանը, Ասիայում ստեղծել ՆԱՏՕ-ի նման համակարգ եւ դրան մասնակից դարձնել ճապոնիային, ԱՄՆ-ի հանրությանը պարզաբանել ճապոնա-ամերիկյան հարաբերությունների կարեւորությունը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

«Սոցիալ գրիչ» հանձնարարականով

Ճապոնիայի արտաքին առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարությունը հրապարակել է 1993 թվականի «Միջազգային տնտեսական համագործակցության Սպիտակ գիրքը», որտեղ ընդգծվում է Արեւմուտքի կողմից Ռուսաստանին եւ նախկին սոցիալիստական ճամբարի մյուս երկրներին ոչ միայն մակրոտնտեսական, այլեւ միկրոտնտեսական օգնության հատկացման կարեւորությունը: Զեկուցագիրը Արեւմուտքի երկրներին մասնավորապես հանձնարարում է կանոնավորապես Ռուսաստան եւ մյուս նախկին սոցերկրներ գործուղել փորձագետների խմբեր, որոնք տեղացի ձեռնարկատերերին շուկայական տնտեսության պայմաններում «կգինեն» մենեջմենտի ամենաարդիական մեթոդներով: «Սպիտակ գրքում» կոչ է արվում բոլ ամենայնի օժանդակել նախկին սոցիալիստական երկրներում սեփականաշնորհմանը, ինչպես նաեւ պաշտպանական արդյունաբերության փոխարկին: Զեկուցագրի հեղինակները Արեւմուտքին խորհուրդ են տալիս եռանդագին աջակցել բնապահպաններին մեթոդմանը, որոնք, ինչպես նշվում է փաստաթղթում, «նախկին սոցերկրների տնտեսական զարգացման սարժիկ ուժն են»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

«Սեւ արկղը» կբացեն համատեղ

Ռուսաստանի եւ Տաջիկստանի իրավասու մարմինների Թբիլիսի ժամանած ներկայացուցիչները Վրաստանի իշխանությունների ներկայացուցիչների հետ համատեղ կհետազոտեն Բաթում-Չիմենդ ուղերթի այն ինքնաթիռի «սեւ արկղը», որը հունիսի 17-ի երեկոյան աղետի էր ենթարկվել Վրաստանի Դուշեթի շրջանում: 5600 մետրից Ան-24 ինքնաթիռի անկման հետեւանքով զոհվել են 20 ուղեւոր եւ անձնակազմի երկու անդամ:

ԻՖ

Ռուս-ֆրանսիական թռիչքը հուլիսի 1-ին

Չնայած Բայկոնուրի տիեզերադաշտում ստեղծված «ծանր կացությանը», ռուս-ֆրանսիական տիեզերական անձնակազմի թռիչքը տեղի կունենա նախատեսված օրը՝ հուլիսի 1-ին, Մոսկվայի ժամանակով 18.32-ին: Այդ մասին «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանին հայտնեց Ռուսաստանի տիեզերական զորքերի հրամանատար գեներալ-գնդապետ Իվանովը: Նա ընդամին հավաստեց, թե տիեզերադաշտում «ծանր իրավիճակ է ստեղծվել մասնավորապես սանիտարահամաճարակային առումով»:

ԻՖ

Մշակույթ

Վրաստանի եւ Կենտրոնական Ասիայի ֆիլմերի» համայնապատկերից հետո Ժորժ Պոմպիդու կենտրոնը վերջապես որոշեց կազմակերպել «Հայկական ֆիլմերի ցուցադրման համայնապատկեր»: Թեեւ բանակցությունները սկսվել էին 1991 թ., այդ ծրագիրը հնարավոր եղավ իրագործել 1993 թ. հունիսի 9-ից մինչեւ հոկտեմբերի 18-ը: Այդուհանդերձ, նկատի ունենալով, որ հայկական նախագծերն անեն օր չէ, որ իրագործվի են դառնում, պետք է դարձյալ շնորհակալ լինել աստծուց:

Իր բացման խոսքում հայտնի կինոքննադատ Ժան Ռադվանյին նշեց. «Կինոարվեստը կբարգավաճի հազարամյա մշակութային հիմքի վրա, հարուստ գրականություն, բազմածայն երաժշտություն եւ ամեն հայի հոգում խորապես արմատացած ճարտարապետական ճարտարապետական ավանդույթներ»:

Նրանից հետո ելույթ ունեցավ Հայաստանի մշակույթի փոխնախարար Միքայել Ստամբոլցյանը, որը մասնավորապես հետեւյալ հայտարարությունն արեց. «Առաջներում աշխարհը հայկական կինոարվեստին ծանոթ էր միայն Սերգեյ Փարաջանովի շնորհիվ, բայց այժմ կան նաեւ Ա. Փելեշյանը, վավերագրական եւ մուլտիպլիկացիոն ֆիլմերը...»:

Այսօր հայտնի է, որ 1907-1911 թթ. «Պաթե» ֆիրմայի համար ստեղծում նկարահանված հասուկենտ վավերագրական ժապավենների հետ գրեթե միաժամանակ Ռուսաստանում եւ Միացյալ Նահանգներում էր, որ 1915-1918 թթ. հայկական թեմաներով նկարահանվեցին առաջին լիամետրաժ ֆիլմերը:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, բուն իմաստով կինոարվեստի մասին, ուզենք թե չուզենք, կարող ենք խոսել միայն խորհրդային ժամանակաշրջանի մասին միայն: 1924 թ. Հայաստանի մասին նկարահանված առաջին վավերագրական ժապավենը կոչվում էր «Խորհրդային Հայաստան»: 1925 թ. նկարահանվեցին Համո Բեկնազարյանի առաջին լիամետրաժ ֆիլմերը. «Նամուս», «Զարե», «Շոր եւ Շորշոր»: Իսկ այսօր ունենք նաեւ հայկական կինոյի վերածնունդը խորհրդանշող ռաղեs Հենրիկ Մալյանի ֆիլմերը. «Եռանկյունի» (1967 թ.), «Մենք ենք, մեր սարերը» (1969 թ.), «Հայրիկ» (1973 թ.), «Նահապետ» (1977 թ.) եւ «Կտոր մը երկինք» (1981 թ.):

Ունենք նաեւ Ֆրունզե Դովլաթյանի, Բագրատ Հովհաննիսյանի, Ներսես Հովհաննիսյանի, Ռուբեն Բաբայանի, Էդմոնդ Կեոսայանի, Վիգեն Չալդրանյանի, Ալբերտ Մկրտչյանի եւ այլոց ֆիլմերը:

120 հայկական ֆիլմ Ժորժ Պոմպիդու կենտրոնում

Ինչպես նշում է ֆրանսիական Azad magazine հանդեսը, Երեւանի ֆիլմադարանը եւ Փարիզի Ժորժ Պոմպիդու կենտրոնը Հայաստանի մշակույթի նախարարության հետ համատեղ Ժորժ Պոմպիդու կենտրոնի «Գարանս» սրահում հունիսի 9-ից մինչեւ հոկտեմբերի 18-ը կազմակերպում են Հայաստանի եւ սփյուռքի 1924 թ. մինչեւ մեր օրերն ընկնող ֆիլմերի ցուցադրություն: 120 հայկական ֆիլմերից բաղկացած այդ համայնապատկերը եզակի է եւ իր տեսակի մեջ առաջինը, քանզի առաջին անգամն է, որ միաժամանակ եւ միեւնույն տեղում այդքան մեծ թվով հայկական ժապավեններ են ցուցադրվում: 1993 թ. հունիսի 9-ին, ժամը 20-ին փառատոնի բացման արարողությանը ներկա էր Հայաստանի «Ազգ» օրաթերթի թղթակից Րաֆֆի Ա. Հերմոնը: Ստորեւ ներկայացնում ենք նրա հոդվածը:

Հարություն Խաչատրյան, Արա Վահունի եւ այլն: Մուլտիպլիկացիոն ֆիլմերի բնագավառում նույնքան հայտնի է Ռոբերտ Սահակյանցը:

Իսկ աշխարհում հայտնի են մեծ վարպետ Ռուբեն Մամուլյանը (առաջին գունավոր ֆիլմի հեղինակ), Անրի Վերնոյը, Փափազյանը, Ռիչարդ Սարաֆյանը, Ատոմ Եղոյանը, Արփի Հովհաննիսյանը եւ ուրիշներ:

Մեծ վարպետ Սերգեյ Փարաջանովի կամ Արտավազդ Փելեշյանի գեղարվեստավավերագրական ժանրում ունենք աշխարհահռչակ (առանց չափազանցության) ռեժիսորներ. Ռուբեն Գեւորգյանց, Հարությանի մասին խոսելու համար առանձին հոդված է հարկավոր: Հակիրճության համար կարող ենք լոկ ասել, որ երկուսն էլ անհամեմատելի են:

Սերգեյ Փարաջանովը մեծ վարպետ էր, ամբողջական արվեստագետ, որը տարիներ շարունակ պայքարեց «խորհրդային անհեթեթությունների դեմ, իր կյանքի զգալի մասն անցկացնելով խորհրդային բանտերում եւ մասնավորապես Հայաստանում անգամանկալի անձ հայտարարվելով հանրապետության հայ ղեկավարների եւ ստորաքարշ «մտավորականների» կողմից»:

Արտավազդ Փելեշյանը վավերագրական կինոյի մեծ բանաստեղծ է, մոնտաժի նոր համակարգի հեղինակ, որն իր տարիներն անցկացրեց «խորհրդային գյուղացիների եւ պրոլետարների առօրյա կյանքի» փառաբանությամբ:

Այսպիսով, ի հեճուկս Հայաստանի մշակույթի փոխնախարարի խոսքերի, աշխարհը (դժբախտաբար) հայկական կինոարվեստը չի ճանաչել Սերգեյ Փարաջանովի շնորհիվ: Քանզի արեւմտյան աշխարհի համար Սերգեյ Փարաջանովը կինոյի մեծ հանճար էր, որն աշխատում էր գրեթե ամբողջ Խորհրդային Միությունում՝ Ուկրաինայում, Ռուսաստանում, Վրաստանում եւ այլն, ինչպես նաեւ «Հայֆիլմում», որտեղ 1969 թ. ստեղծեց նշանավոր «Նռան գույնը»:

Հայաստանի պատվիրակությունը, որի կազմում էին մշակույթի փոխնախարար Միքայել Ստամբոլցյանը, ֆիլմադարանի տնօրեն Գարեգին Զաքոյանը, սցենարիստ Աղասի Այվազյանը, բեմադրիչներ Ռուբեն Գեւորգյանցը, Արտավազդ Փելեշյանը, Ալբերտ Մկրտչյանը եւ Լյուդմիլա Սահակյանցը, հունիսի 10-ին վերադարձավ Երեւան:

ՐԱՖՖԻ Ա. ՀԵՐՄՈՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՀԱՇՎԵՀԱՐԴԱՐՆԵՐԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ ԵՆ

ՀՀ բարձրագույն խմբի 2-րդ առաջնություն

11-րդ տուր

«Քասախ»-«Իմպուլս»՝ 3-2

Դ. Գեւորգյան 2, Վ. Մուրադյան («Քասախ»), Դ. Մնացականյան, Կ. Մանուկյան («Իմպուլս»)

«Զվարթնոց»-«Կոտայք»՝ 4-1

Հ. Խաչատրյան, Տ. Եսայան 2, Ա. Բաբայան («Զվարթնոց»), Տ. Առաքելյան (11 մ. «Կոտայք»)

«Ցեմենտ»-«Կանազ»՝ 2-1

Է. Խաչատրյան, Հ. Թումբարյան («Ցեմենտ»), Ա. Ղազարյան («Կանազ»)

«Մալաթիա Կիլիկիա»-ՀԱՄ ՖԻՄԱ՝ 1-3

Ա. Կիրակոսյան, Է. Մեսրոպյան, Ռ. Սողոմոնյան (ՀԱՄ ՖԻՄԱ), Տ. Մկրտչյան («Մալաթիա Կիլիկիա»):

Մեր ազգային առաջնության հանդիպումները շարունակում են ավելի շատ տխուր հուշեր թողնել: Վերջական տուրն էլ առանց անախորժությունների չեղավ:

«Քասախ»-«Իմպուլս» հանդիպման ժամանակ դաշտից հեռացվեցին «Իմպուլսի» միանգամից 2 խաղացողներ՝ Սամվել Ավագյանն ու Սամվել Ներծյանը, փորձառու ֆուտբոլիստներ, որոնք ժամանակին հանդես են եկել մեր հանրապետության 2-րդ թիմում՝ Աբովյանի «Կոտայքում»:

Ինչպես վկայում է հանդիպման տեսուչ Գագիկ Շիրինյանը, ամբողջ հանդիպման ընթացքում Ավագյանը, որը նաեւ «Իմպուլսի» մարզիչներից մեկն է, անընդհատ վիճում էր մրցավարի հետ, որի համար նախ զգուշացվեց, ապա հեռացվեց դաշտից: Իսկ երբ հանդիպման ավարտին մնում էր 6 րոպե, եւ մրցավարը «Իմպուլսի» դարպասին իրավացիորեն նշանակեց 11 մ հարված, Սամվել Ներծյանը չկարողանալով զսպել զայրույթը, իր հերթին թիկունքից հարվածեց մրցավարին:

«Զվարթնոց»-«Կոտայք» մրցավեճից հետո, նույնպես հանդիպման տեսուչ Վարդան Զաքոյանի կարծիքով, իրեն անվայել պահեց մեկ այլ խաղացող-մարզիչ. «Կոտայքի» փորձառու ֆուտբոլիստ Սարգիս Խաչատրյանը:

Սեւանում տեղի ունեցած 1-ին խմբի առաջնության «Սեւանի» եւ Իջեւանի ԲՄՍ թիմերի հանդիպումից հետո, ինչպես վկայում է խաղի տեսուչ Սուրեն Սեյրանյանը, ԲՄՍ-ի մի խանի երկրպագուներ, որոնք զինված էին, ծեծել են հանդիպման գլխավոր մրցավար Էդուարդ Սարոյանին եւ նրա օգնականներից մեկին՝ Սամվել Կակոսյանին: Հարց է ծագում, ինչո՞ւ են պայմանավորված այդ տխուր միջադեպերը, արդյոք մեղավորը միայն կո՞ղմն է, արդյոք մեղավորը հակառակ կողմ չունի՞:

Ֆուտբոլի հանրապետական ֆեդերացիան եւ օրինապահ մարմինները պետք է անհամեմատ խստապահանջ լինեն բոլորի նկատմամբ:

Առաջնության աղյուսակը հունիսի 22-ի դրությամբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Բանանց	16	9	8	0	1	37-3
2. ՀԱՇՍ	14	7	7	0	0	21-4
3. Վան	14	10	7	0	3	33-10
4. Արարատ	9	5	4	1	0	16-2
5. ՀԱՄ ՖԻՄԱ	9	7	4	1	2	18-9
6. Կանազ	9	10	4	1	5	15-22
7. Ցեմենտ	9	9	3	3	3	8-12
8. Իմպուլս	8	10	4	0	6	17-24
9. Երազանք	8	8	3	2	3	11-10
10. Զվարթնոց	7	10	3	1	6	11-20
11. Շիրակ	6	4	3	0	1	13-2
12. Նաիրիս	6	10	2	2	3	6-23
13. Քասախ	5	8	2	1	5	8-33
14. Կոտայք	2	8	1	0	7	6-20
15. Մալաթիա Կ.	2	9	0	2	7	3-29

Հայ վազորդը Միջերկրականի չեմպիոն

Մեր թղթակից ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐԶԱՅԱՆԸ Ֆրանսիայից հաղորդում է.

Ֆրանսիայում շարունակվող Միջերկրական ծովին հարող երկրների ավանդական խաղերում, որը մի ինքնատիպ օլիմպիադա է եւ որին մասնակցում են 21 երկրների պատվիրակություններ, փայլուն հաջողության հասավ Հունաստանի հավաքականի ներկայացուցիչ Ալեխ Թերզյանը: Հայազգի արագավազորդը 100 մ մրցատարածությունն անցնելով 10,20 վրկում, նվաճեց չեմպիոնի կոչումը եւ ոսկե մեդալ բերեց Հունաստանի հավաքականին: Դա երիտասարդ եւ տաղանդավոր արագավազորդի նորամուտն էր միջազգային մրցասպարեզ եւ առաջին լուրջ հաջողությունը: ■

«Չիկագո Բուլզի» երրորդ անընդմեջ հաղթանակը

ԱՄՆ-ի պրոֆեսիոնալ բասկետբոլիստների ազգային ասոցիացիայի (NBA) եզրափակիչ սերիայի 5-րդ մրցավեճը «Չիկագո Բուլզի» եւ «Ֆենիքս Սանսի» միջեւ, հակառակ կանխատեսումների, ավարտվեց «Ֆենիքսի» հաղթանակով՝ 108-98 հաշվով:

Շատերը սպասում էին, որ «Չիկագո Բուլզը» հետեւությամբ առավելության կհասնի 5-րդ մրցավեճում, մանավանդ որ այն տեղի էր ունենում Չիկագոյում եւ կնվաճի NBA-ի չեմպիոնի կոչումը, բայց ընդհանուր հաշիվը դարձավ 3-2 հօգուտ «Չիկագո Բուլզի» եւ վերջնիս խնդիրը բարդացավ, քանի որ եզրափակիչ սերիայի մնացած երկու հանդիպումը նախատեսված էին «Ֆենիքսի» հարկի տակ:

«Չիկագո Բուլզը» այնուամենայնիվ դրամատիկ պայքարում հաղթեց նաեւ 6-րդ մրցավեճում, այն էլ այն դեպքում, երբ խաղավարտից 4 վայրկյան առաջ զիջում էր երկու միավորով, սակայն տիրելով գնդակին, կարողացավ 3 միավորանոց անվրեպ նետում կատարել եւ առավելության հասնել 99-98: Հաղթելով ընդհանուր 4-2 հաշվով, Մայքլ Ջորդանի թիմը 3-րդ անգամ անընդմեջ նվաճեց NBA-ի չեմպիոնի կոչումը:

«Ֆենիքս»-«Չիկագո Բուլզ»՝ 92-100
«Ֆենիքս»-«Չիկագո Բուլզ»՝ 108-111
«Չիկագո Բուլզ»-«Ֆենիքս»՝ 121-129
«Չիկագո Բուլզ»-«Ֆենիքս»՝ 111-105
«Չիկագո Բուլզ»-«Ֆենիքս»՝ 98-108
«Ֆենիքս»-«Չիկագո Բուլզ»՝ 98-99:

Մրցաշարն սկսում է Անդրե Աղասին

Երեկ մեկնարկեց մեծ թենիսի աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունը «Ուիմբլդոնի» մրցաշարը, որը սկիզբ է առել դեռեւս անցյալ դարից եւ որտեղ արդեն օրենք խաղարկվում են դրամական խոշոր մրցանակներ (ընդհանուր հիմնադրամն այս անգամ 8 միլիոն դոլար): «Ուիմբլդոնի» արդյունքները շատ բանով են բնորոշում թենիսիստների դասակարգումը: Ահա թե ինչու այս անգամ էլ մրցապարեզ են դուրս եկել աշխարհի գրեթե բոլոր ուժեղագույնները: Միայն թենիսի կանանց եւ տղամարդկանց այն մասնակիցներին, որոնք համաշխարհային դասակարգմամբ մտնում են առաջին տասը լավագույնների ցանկը:

Տղամարդիկ

1. Սամփրաս (ԱՄՆ), 3. Էդբերգ (Շվեդիա), 2. Կուրյե (ԱՄՆ), 4. Բեկեր (Գերմանիա), 6. Իվանիշեւիչ (Խորվաթիա), 8. Շտիխ (Գերմանիա), 7. Լենդլ (ԱՄՆ), մեդվեդեւ (Ուկրաինա); 10. Կորդա (Չեխիա):

Կանայք

1. Գրաֆ (Գերմանիա), 3. Սանչես (Իսպանիա), 4. Նավրատիլովա (ԱՄՆ), 5. Սաբատինի (Արգենտինա), 6. Ֆերնանդես (ԱՄՆ), 7. Մարտինես (Իսպանիա), 8. Կապրիատի (ԱՄՆ), 9. Նովոտնա (Չեխիա), 10. Հուբեր (Գերմանիա):

Ընդ որում, տղամարդկանցից Բորիս Բեկկերն արդեն 3 անգամ հաղթել է «Ուիմբլդոնի» մրցաշարում, իսկ Մարտինա Նավրատիլովան ինքնատիպ ռեկորդ է սահմանել: Նա «Ուիմբլդոնի» 7-ակի չեմպիոն է: 4 անգամ, նույն թվում եւ անցյալ տարի, հաջողությունն ուղեկցել է Շտեֆի Գրաֆին:

Մասնակիցների թվում են նաեւ այնպիսի անվանի թենիսիստներ, ինչպիսիք են Մայքլ Չանգն ու Անդրե Աղասին: Մեր հայրենակիցը, չնայած ընդհանուր դասակարգմամբ հիմա աշխարհում 13-րդ թենիսիստն է, սակայն նրա վարկը շատ բարձր է, չէ՞ որ Աղասին անցյալ տարի փայլուն հանդես եկավ «Ուիմբլդոնի» մրցաշարում եւ որպես հաղթող, ըստ ավանդույթի երեկ մրցաշարը հենց ինքը բացեց գերմանացի Բեռն Կարբախերի հետ հանդիպումով: Հաջորդ ընթացքի դեպքում, ըստ վիճակահանության ցանցի, Անդրե Աղասին հաջորդ եզրափակիչում կհանդիպի աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստ Փիթ Սամփրասի հետ: «Ուիմբլդոնի» մրցաշարին հրաժարվեց մասնակցել «Ռոլան Գարոսի» հաղթող Սերխիո Բրուգերան (Իսպանիա), որը հայտարարեց, թե «Ուիմբլդոնի» կանաչ խաղահրապարակները իրեն հիշ են հրապուրում: Կանանցից բացակայում է հարավսլավացի Մոնիկա Սելեշը: ■

Բաժինը վարում է ԱՐՓԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Երեւան

ԻՐԱՆԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

Երեկ Երեւանի մարզահամերգային համալիրի ընծայման սրահում բացվեց Իրանի Իսլամական Հանրապետության արդյունաբերական ցուցահանդեսի բացումը, որի հիմնական նպատակն, ինչպես ողջույնի խոսքում ասաց Իրանի առեւտրի փոխնախարար Հաբիբի Թարարը, երկու հարեւան պետությունների միջեւ տնտեսական հարաբերությունների զարգացումն ու գործարար կապերի խորացումն էր: Եւ Հայաստանի արդյունաբերության նախարար Աբոս Ստեփանյանը, եւ Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպան Ահմադ Սոբհանին իրենց ելույթներում ողջունեցին ցուցահանդեսի բացումն ու հույս հայտնեցին, որ այն երկու երկրների հետագա խնդրական համագործակցության հիմքը կհանդիսանա, իսկ պրն. Թարարը մասնավորապես նշեց, որ թեեւ անցած 70 տարիների ընթացքում հայ-իրանական ավանդական տնտեսական հարաբերությունները ընդհատվել էին, այնուամենայնիվ վերջին երկու տարիների ընթացքում դրանք վերականգնելու ուղղությամբ մեծ աշխատանք է կատարվել:

Ցուցահանդեսի 50 տաղավարներում, որոնց ընդհանուր տարածքը 200 քառակուսի մետր է, ցուցադրվել է Իրանի 150 ձեռնարկությունների արտադրանք ինչպես լայն սպառման, այնպես էլ արդյունաբերական ապրանքներ: Ցուցադրվում են ավտոմեքենաներ, հաշվողական տեխնիկա, բազմազան հագուստեղեն, կաշվե արտադրանք, գորգեր, սննդամթերք, քիմիական արդյունաբերության ապրանքներ եւ այլն, որոնք, պետք է մեծ հետաքրքրություն առաջացնեն հայաստանի գործարար շրջանակներում, որոնց առջեւ հրաշալի հնարավորություն է բացվում ոչ միայն օգտվել Իրանի բավականին էժան շուկայից, այլեւ առաջարկել սեփական արտադրանքը: Ցուցահանդեսը տեւելու է մեկ շաբաթ, որի վերջին օրերին կատարվելու է նաեւ վաճառք: Եւ դատելով ներկայացված գներից, իրանցի գործարարները հազիվ թե վերադառնան նույնքան ծանրաբեռնված, որքան եկել են, եթե, իհարկե, ծանրաբեռնվածություն չհամարենք այն բազմաթիվ ծանոթությունները ու պայմանագրերը, որոնք, վստահ ենք, կկայանան այդ շաբաթվա ընթացքում:

«Ազգ»

ՆԱԻՐԻ ՏՈՒՐԻՍՏ

ֆիրման սպասում է ձեզ

«Նաիրի-տուրիստ» ֆիրման առաջարկում է հետեւյալ տուրիստական երթուղիները

ԼԵՀԱՍՏԱՆ (ՄԻՆՍԿՈՎ) 5 ՕՐ:
Ուղեգրի գինը 70 ԱՄՆ դոլար եւ 59 հազար ռուբլի:
Ուղեգրի արժեքի մեջ մտնում են Երեւան-Մինսկ ավիափոխադրումը, Մինսկից Լեհաստան եւ ետ ավտոբուսներով ուղեւորների փոխադրումը, հյուրանոց (ընթրիքով) Լեհաստանում:
Ուղեւորության օրերը՝ 29.06, 6.07 13.07, 20.07, 27.07:

ՄՈՍԿՎԱ 6 ՕՐ
Ուղեգրի արժեքը՝ 90 հազար ռուբլի:
Ուղեւորները կբնակվեն «Իզմայլովյան» հյուրանոցային համալիրում: Ուղեգրի արժեքի մեջ է մտնում Երեւան-Մոսկվա-Երեւան ավիափոխադրումը:
Ուղեւորության օրերը՝ 29.06, 20.07:

Հեռախոսներ
56.04.94
հյուրանոց «Երեբունի», սենյակ 430
65.28.62, 64.67.69
հյուրանոց «Նաիրի»:

«ԼՈՒՅՍ-90»

«ԼՈՒՅՍ-90» գրավատունը գրավի դիմաց վճարում է կանխիկ դրամ, օրական 1%:
Գրավատունը գրավ է վերցնում ոսկյա իրեր եւ տարադրամ: Ընդունվում են նաեւ ավանդներ կազմակերպություններից եւ անհատ մարդկանցից, հետեւյալ տոկոսներով՝
I եռամսյա ավանդի դիմաց 15% ամսական,
որը ժամկետների վերջում կկազմի 45%:
II վեցամսյա ավանդի դիմաց 20% ամսական,
որը ժամկետների վերջում կկազմի 120%:
III տարեկան ավանդի դիմաց 25% ամսական,
որը ժամկետների վերջում կկազմի 300%:
Գրավատունը երաշխավորում է իր բոլոր տեսակի գործողությունները:
Դիմել 77-79-40 հեռ.
Գրավատունը աշխատում է ամեն օր, ժամը 11-ից 6-ը, հանգստյան օրը կիրակի:
ԵՐԵՎԱՆ, ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼՅԱՆ 78 (ՓԱՐԻԶ ԿՈՄՈՒՆԱՅԻ ... ՏԻԳՐԱՆՅԱՆ ...)

ԵՐԵՎԱՆ-ՍԵՐՎԻՍ

ձեռնարկությունը առաջարկում է տուրիստական ուղեւորություն ուղիղ չվերթով

1. Երեւան-Աթենք (Հորդանան) 7 օր
2. Երեւան-Աթենք-Հալեպ 3 օր Աթենք, 4 օր Հալեպ
3. Երեւան-Հալեպ 7 օր
4. Երեւան-Արաբական Էմիրություններ 7 օր

Պայմաններին ծանոթանալու համար զանգահարել հեռ. 52.45.12, 52.99.48:

ԻՆԿՈ

«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է արագ դրամական փոխանցումներ
ՈՒԿՐԱԻՆԱ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՈՒԿՐԱԻՆԱ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ
«Ինկո» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղի հասցեն է՝
Երեւան-10, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 2/8 հեռախոս 56-59-74, 56-37-25:

PUBLICITY

OK English OK

Անգլերենի ինտենսիվ դասընթացներ
Սովորեցնում ենք
ԽՈՍԵԼ, ԿԱՐԴԱԼ, ԳՐԵԼ
Դասերը առավոտյան, ցերեկը, երեկոյան
Նաեւ թարգմանություններ անգլերենից եւ անգլերեն
Հեռախոս
27-38-64, 26-70-23, 34-79-38

Հայտարարություն

Վաճառվում են 2 եւ 3 սենյականոց բնակարաններ Մերձմոսկվայում (Մոսկվայից 9 կմ հեռու), նոր շենքում:
Հեռախոս
(095) 2974388, 2973111
Անշարժ գույքի եւ արժեթղթերի հայկական բորսա:
Հեռախոս
25.27.89 25.46.67

«ՎԻԿՏՈՐԻԱ» կոնցեռնը առաջարկում է

(երեւանյան իր պահեստներից)

- Հաստոց փայտամշակման խառատային
- հաստոց փայտամշակման (աղյուսակային)
- կոմպրեսոր 220 վ միաֆազ 40 լ/րոպե
- կոմպրեսոր 220 վ 120 լ/րոպե
- կոմպլյուտեր խաղային (չինական)
- ջրի պոմպ բենզինային շարժիչով 600 լ/րոպե
- ջրատաքացուցիչ 220 վ 3 կՎտ
- պոմպ ջրի 220 վ 0.4 կՎտ 40 լ/րոպե
- պոմպ ջրի 360 վ 1.5 կՎտ 150լ/րոպե
- հեռուստացույց Հորիզոն 61 յլ ց 256D դիտանցիոն 1986 թ.
- Սառնարան «Լադոգա-4»
- Փոշեծծիչ «Վիխր-8 A»
- Գազարար (կարբյուրատոր) «ԳԱԶ-24» ավտոմեքենայի
- Ամրարարիչ (կարոն) կոշիկի արտադրության համար 0,8+0,86 մմ (СЦМ-Р)
- Վակուումային պոմպ (Չեխիա) գալվանացման արտադրամասի համար
- Սառնարանային ագրեգատներ «ՄԿՎ-4-12» մակնիշի
- Էլեկտրակենծրոնատոր 37,5 կվ. (դիզելային)
- Սառնարան ճաշարանների եւ ռեստորանների համար
- Տեխնոլոգիական (Հարավ-կորեական) «Մեզատեխ» ֆիրմայի, որը աշխատում է նաեւ 12 վոլտով
- Կոնյակ «Ընթիր», «Տոնական», «Նաիրի» (սերտիֆիկատով եւ լիցենզիայով)
- Պորտվեյն «Երեւանյան» (սերտիֆիկատով)
- Ցորեն
- Բեռնատար «ԳԱԶ-53» (պարենեղեն եւ մսեղեն տեղափոխելու համար)
- Միկրոբեռնատար «Жук»
- Միկրոավտոբուս «Raf»
- «ԶԻԼ» ավտոմեքենայի շարժիչ
- Կարի արտադրության կոմպլեկտ (կարի մեքենաներ իրենց կտրիչներով)
- Էլեկտրական սրճեփներ
- Տրիկոտաժե կիսաշրջազգեստներ եւ բաճկոններ
- Ապակի 6 մմ-անոց 2,5 X 3 մ
- Ճագարի մշակված եւ անմշակ մորթիներ
- Քարղիկե երթաղիկող շրջանակներ քարի մշակման համար (шлифовальный круг)

Ինչպես նաեւ փնտրվում է
- առանձնատնային բնակարան Երեւանի շրջակայքում (400 քառ. մ տարածությամբ, էլեկտրիֆիկացված եւ ջրով)

Հեռ. ...2-11, 56-...1-69

KILIKIA TRANS

«ԿԻԼԻԿԻԱ-ՏՐԱՆՍ»
ընկերությունը կատարում է ուղեւորների եւ բեռների տեղափոխում Հայաստանի Հանրապետության տարածքում:

Ընկերությունը երաշխավորում է Ձեր անվտանգությունը

Բարի գալուստ

Սայաթ-Նովայի պող., «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ
☎ 58-11-10, 59-43-70

«ԿԻԼԻԿԻԱ-ՏՐԱՆՍ» ընկերություն

PUBLICITY

Լուրերի Հոսք

Անհաջող այցելություն օվկիանոսից այն կողմ

Ադրբեջանում եւ լրատվական զանգվածային միջոցներում Վրաստանի փոխվարչապետ Ավթանդիլ Մարգիանիի եւ ֆինանսների նախարար Կախի Պողիաշվիլիի օվկիանոսից այն կողմ վերջերս կատարած ուղեւորությունը, ուր նրանք մեկնել էին խոշոր վարկեր ստանալու ակնկալիքով: Մնարի թղթակցի հետ զրույցի ժամանակ իրազեկ աղբյուրը հաղորդեց, որ Ավթանդիլ Մարգիանին դեռ ուղեւորությունից առաջ գիտեր, որ իր ամերիկացի գործընկերը ծերպակալվել էր ֆինանսական խոշոր մեքենայությունների համար, սակայն նախընտրեց լռել այդ մասին: ԱՄՆ-ում Մարգիանին նամակ ուղարկեց նախագահ Քլինթոնին, խնդրելով ազատել գործընկերոջը բանակցություններ վարելու համար, սակայն ուղերձը կես ճանապարհից վերադարձվեց հեղինակին: Բոլոր այդ փաստերը ի հայտ են եկել Վրաստանի ղեկավարին կից արտակարգ տնտեսական խորհրդի հունիսի 16-ին կայացած հերթական նիստում, որի ժամանակ փոխվարչապետն արդարացնելով իր անհաջող «արշավը», հայտարարեց, որ «Վրաստանը թշնամիներ ունի Ամերիկայում»:

Մնարի

Քաշմիրը վտանգավոր է

Պենտագոնի կարծիքով, Քաշմիրը մոլորակի ամենավտանգավոր «թեժ կետերից» մեկն է, քանի որ հակամարտ կողմերը՝ Հնդկաստանը եւ Պակիստանը երկուսն էլ միջուկային տերություններ են:

Չաուշեսկուի զավակները կհեռանան

Հանրությանը հանգստացնելու նպատակով Ռումինիայի կառավարությունը Չաուշեսկուի երեք զավակներից պահանջել է երեք ամսվա ընթացքում թողնել երկրի տարածքը:

Հունգարիայի բանակը քայքայվում է

Հունգարիայի բանակի վիճակը մտահոգում է Բուդապեշտի իշխանություններին: Օրերս անցկացված զորախաղերի ժամանակ ավիացիայի 12 «Միգ» ռազմաօդանավից միայն 6-ը կարողացավ օդ բարձրանալ եւ միայն մեկը կարողացավ հրթիռներ արձակել: Դրան գումարվում են լայնորեն տարածված կաշառակերությունն ու թալանը: Վերջերս վեց գնդապետ ձերբակալվեց վառելիքի գաղտնի վաճառքի համար: Զորամիավորումներում մնացած բենզինի քանակությունը մեքենաներին թույլ կտա զորանոցներից հեռանալ 60 կմ-ից ոչ ավելի:

Գերմանիան երրորդ զինավաճառն է

Ներկայումս Գերմանիան Միացյալ Նահանգներից եւ Ռուսաստանից հետո աշխարհում զենք արտահանող երրորդ երկիրն է, այդ բնագավառում զբաղեցնելով Ֆրանսիայի նախկին տեղը: Գերմանիան մեծ զինավաճառ է դարձել նախկին արեւելագերմանական բանակի ռազմահանդերձանքը ցածր գներով երրորդ աշխարհի երկրներին վաճառելու շնորհիվ. ■

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Apple® Macintosh®
համակարգչային սարուածք
«Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Թերթի ձեւավորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@